

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 25.— Din
za inozemstvo 40.—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 4 in 54. Telef. št. 35.

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1
Celje, Aleksandrova c.Račun pri pošti. čekov
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 2. februarja.
V nedeljo je vovitelj SLS doživel v ljubljanskem Unionski debale, kakršnega še niti on, niti njegova stranka nista videla.

Da se je volilni shod ponesrečil, ni glavno. Kaj takega se v razburkanih časih pred volitvami lahko zgodi vsakomur. Tudi minister dr. Zerjav bi mogel v nedeljo na Vrhniki, kjer so mu klerikalci poslali na shod sto svojih fantov, isto doživeti, da niso znali njegovi pristaši krepko zavrniti klerikalni naskok. Povedali smo že opetovano, da mi razbijanje shodov principijelno obsojamo in smo zato tudi že večkrat pozivali svoje somišljenike, naj tudi motenja shodov nasprotnih strank opuščajjo. V unionskem slučaju v ostalem ne gre za konflikt med dvema političnima strankama, temveč za poravnane starih računov, ki jih ima organizacija nacionalistična v SLS in nje njeni voditelji radi klevet, ki so jih začeli nad njo. Ta obračun bi se lahko izvršil tudi na drugem mestu, ako bi klerikalni veljaki imeli kaj več časti in dostojnosti v sebi. Pa kakor rečeno, za nas večeršnji zaključek klerikalne manifestacije ni odločilna stvar. Tragika dr. Korošca in SLS leži marveč v načinu in okolnostih, kako je manifestacija končala in pa v manifestaciji sami kot taki, zlasti pa v številu udeležencev manifestacije.

Ni še osem let od tega, odkar je dr. Korošec bil v unionski dvorani predmet nepopisnega jugoslovenskega navdušenja. Velikanska množica narolaga je pričakovala že na kolodvoru. Izpregli so konje in v čast so si šli na narodnjaki, da so dr. Korošca v oklečnem vozu s svojimi rokami peljali v mesto in v slavnostno razpoloženo unionsko dvorano, kjer je stal mož pri moči, žena pri ženi, a je bila velika dvorana še premajhna, da bi mogla množico Slovencev — Jugoslovenov prisostvovati svečanemu aktu predaje podpisov naših žen za jugoslovensko deklaratijo. Ni ga bilo takrat Slovenca, ki bi ne videl v dr. Korošcu prvobornika za narodno in državno edinstvo vseh Jugoslovenov.

Na nedeljskem manifestacijskem zborovanju je dr. Korošec štel obraze svojih pristašev, obraze čmerne in nezavedne. In še teh ni bilo tisoč! Med njimi več kot polovica okoličanov, ki so prišli, ker so jim gospodje župniki in kaplani doma tako naročili. Ljubljancem je petsto ni dr. Korošec videl! Lastni ljudje so ga pustili na cedilu, lastni ljudje so ga ignorirali! Nič ni zaleglo bobnanje škofovega lista, nič konvencij v »Rokodelskem domu« in v škofovi tiskarni. Nedeljski manifestacijski shod SLS je bila prva in zadnja javna prireditev klerikalne stranke pred nedeljskimi volitvami, bila je prirejena v osrčju Slovenije, katere reprezentant hoče biti dr. Korošec. Končala je s katastrofo. Čudno ni, da je bil Korošec bljed kot zid, da se je penil od jeze in užaljenosti in da je ves izven sebe do krvi grizel ustnice, ko so mu na cesti doneli klici: »Tigra peljejo!« Njemu, katerega je Ljubljana pred osmimi leti trošila cvetje pred noge!

Doigrali ste v Ljubljani gospod Korošec! Katastrofalno je to za Vas in priznati moramo, da Vam tega navzlic vsemu, kar je bilo zadnjih šest let, ne privoščimo. Žal nam je, da ste tako sramotno, zapuščenji od svojih lastnih ljudi, prezranci od vseh, ki narodno čutijo in svojo domovino iskreno ljubijo. Toda kazen je pravična! Življenje gre svojo pot, Vi pa ste g. Korošec hodili zadnjih šest let — nazaj! Mesto, da bi kot prvobornik za Jugoslavijo ostali tudi v Jugoslaviji reprezentant njenega napredka, eden prvih njenih borcev za neno izpolnitelstvo in digniteto, ste postali nerednišček. Padali ste od stopnje do stopnje, dokler niste v zvezi z veleizdajcem Radičevićem končali svoje moralne kariere. Padli ste tako daleč, da v celi sedanji volilni dobi niste imeli niti enkrat pozuma, da bi si javno s Slovenci pogledali iz oči v oči. Skrivali ste se v župniških, kaplanih in mežnarjih za zaprtimi vrati, ker ste se bali vprašanja zakaj ste slovensko ljudstvo speljali v brezupen boj proti državi, zakaj ste šest let le razdirali, razpaljevali strasti, mesto, da bi svoje moči posvečali pozitivnemu delu. Nad Vami razočarano, zlasti po zadnjih volitvah in objubah ogoledano slovensko ljudstvo, Vas ne mara več, ker instinktivno čuti, da ste postali zanj nesreča. Nedeljski shod in njegova udeležba je to na nedvoumen način potrdila. Prestolnica Slovenije, Ljubljana, Vas prav odločno odklanja. Ne le napredna Ljubljana, tudi pristaši SLS, ki so uvideli dovolj, da vidijo kako ste politiko Slovencev zavozili in spravili njih interese na rob propada. Ako je Ljubljana pod Avstrijo za časa deklaracije čutila, da je njena bodočnost v

Opozicija pripravlja za nedeljo nereda in nemire

RADIČEVSKA IN KLERIKALNA »BORBENA ČETA«. — NEODLOČNOST GLEDE VOLILNE TAKTIKE. — DOLOČENIH JE VEČ »BOJNIH NAČRTOV«. — KONFERENCA BLOKAŠKIH SEFOV V ZNAMENJU OBUPA. — PREISKAVA PRI DRJU SPAHU IN BEHMENU.

Zagreb, 2. februarja. r. Včeraj popoldne se je vršil v klubovih prostorih Davidovičeve stranke v Gunduličevi ulici zaupni sestanek njenih pristašev. Močni oddelki policije so v okolici zborovališča vzdrževali red, da bi ne došlo do ponovnih spopadov med demokrati in radičevci, ki so se demonstrativno v večjem številu udeležili Davidovičeve konference. Ko je Davidovič odšel s svojimi prijatelji k skupnemu obedu v restavracijo »Janez«, je policija razgnala radičevce, ki so hoteli to priliko izrabiti za republikansko-boljševiško manifestacijo.

Po 5. popoldne sta došla v Zagreb voditelja bosenskih muslimanov dr. Spaho in dr. Behmen, ki sta odšla v Palace-hotel, kjer bi se imel vršiti sestanek voditeljev opozicijskega bloka. Ko sta vstopila v voz, da bi se odpeljala v hotel, je skupina ljudi proti obema demonstrirala, kar je dr. Behmen tako razburilo, da je potegnil iz žepa revolver in grozil demonstrantom.

Ob pol 6. se je pričela konferenca voditeljev opozicijskega bloka. Med konferenco sta stopila v posvetovalnico dva policijska uradnika, ki sta pokazala pismeni nalog, da morata izvršiti osebno preiskavo pri dr. Spahu in dr. Behmenu, kakor tudi preiskavo njegove priljage. Preiskava je trajala polurugo uro in ni imela pozitivnega uspeha. Pozneje je izvršila policija preiskavo tudi pri bivšem poslancu HRSS dr. Nikiču.

Med tem je policija aretirala v hotelu tudi 14 mladih ljudi, ki so se izdajali za pristaše Davidovičeve stranke. Aritiranci so nastopili kot organizirana straža Davidovičeva ter se vmešavali v poslovanje policije, kar je dalo povod aretacij.

Zagreb, 2. februarja. r. Konferenca voditeljev opozicije se je vršila v strogi klavzuri. O razgovoru samem in zaključkih se čuva velika tajnost, ve se pa, da so udeležniki konstatirali popolni neuspeh opozicijske volilne kampanje ter se posvetovali o sredstvih, ki bi naj omogočila, da se izognejo popolni katastrofi. Po zanesljivih informacijah vztrajajo radičevci še vedno pri tem, da se naj volitve razbijejo. Predložili so načrt

svojih oboroženih »borbenih oddelkov«, ki imajo nalogo izvesti v nedeljo nereda ter onemogočiti svobodo volitev. Zatrjuje se, da so slovenski klerikalci organizirali enake čete, ki se jih nameravajo poslužiti na eni strani v onih podeželskih občinah, ki imajo močne napredne politične stranke, za plašilo, v klerikalnih krajih, kjer grozi velika absintenca volitev pa kot teroristične organizacije proti lastnim pristašem. Spahov poskus, ustvariti podobno organizacijo tudi v Bosni z obnovitvijo nekdanjih zloglasnih »Šukorov« se je vsled pravočasne energične intervencije vlade že v začetkih ponesrečil. Na seji je bilo tudi razgovora o proglasitvi abstinance, kar bi zlasti Davidovičevci, ki bodo v celi državi popolnoma zbrisani s političnega površja, pozdravili, ker bi svoj poraz mogli skriti za izrazo, da v »znak protesta« niso šli voliti.

Vaš Informator je nocoj izvedel, da so bili končno dogovorjeni razni definitivni izdelani taktični načrti. Kateri načrt bo v nedeljo izveden, to je prepuščeno g. Davidoviču, P. Radiču, Korošču in dr. Spahu, ki se imajo do petka odločiti ter potem izdati navodila za vse stranke. Pri povelju se pa, da je policija že v posesti teh načrtov in da se nakane blokašev, v kolikor se tičejo terorja in nasilja pri volitvah ne bodo posrečile.

Po konferenci je bil sinoči izdan sledeči komunikat:

»Dne 1. februarja so se v Palace-hotelu v Zagrebu sestali predstavniki opozicijskega bloka in sicer gospodje: Ljubljana Davidovič, dr. Anton Korošec, dr. Mehmed Spaho, dr. Šefikja Behmen, Pavle Radič, dr. Nikola Nikić in Rudolff Herceg. Po zaključnem posvetoivanju so ugotovili popolno medsebojno soglasje v presojanju današnje politične položaja.«

Zagreb, 2. februarja. n. Od aretiranih 14 omladincev v poslojui Palace hotela jih je policija izpustila pet, ki so se izkazali, da so iz Beograda, dočim je bilo davi izpuščenih iz policijskih zaporov šest, ki so se izkazali z izkaznicami Davidovičeve demokratske stranke. V zaporu so ostali samo trije Hanaovci.

Pred važnimi odločitvami vlade

DANES IN JUTRI SE VRŠIJO MINISTRSKE SEJE, NA KATERIH BODO STORJENI VELEVAŽNI SKLEPI.

Beograd, 2. februarja. p. Jutri se vračajo v Beograd s svojih agitacijskih potovanj skoraj vsi ministri. Za dopolnitev je sklicana ministrska seja, na kateri se bo predvsem razpravljalo o zapletljajih, ki so nastali med Turčijo in Grčijo.

Nato pa prične diskuzija o predlogih notranjega ministra, ki so tičejo ukrepov za osiguranje volilne svobode in za oduvanje popolnega reda in mira v nedeljo. Zatrjuje se, da se bo pri tej priliki razpravljalo tudi vprašanje kandidat-skih list HRSS. Radičeva stranka je razpuščena, njenim glavnim kandidatom jemlje zakon o zaščiti države poslansko

kvalifikacijo odnosno pasivno volilno pravico. HRSS pa je že deloma pred razpustom vložila kandidatne liste, ki so bile od sodišče formalno potrjene. Vprašanje je sedaj: ali so te liste dopustne? Če niso, kako namerava vlada izvajati konsekvence in kaj namerava storiti, da uveljavi to nedopustnost? Gre tu predvsem za vprašanje, ali ostanejo radičevske skrinjice ali bodo odstranjene. S tem v zvezi so varnostni ukrepi, ki jih bo vlada vršila povsod tam, kjer je svoboda volitev ogrožena.

Predvideva se, da bodo vsi sklepi vlade do srede večer gotovi.

Obstoj mariborskega gledališča zagotovljen

PROSVETNI IN FINANČNI MINISTER STA PRISTALA NA POTREBNO SUBVENCIJO.

Beograd, 2. februarja. p. Ponovno intervencije predstavitev Narodnega bloka, katere sta z najtežnejšimi argumenti podpirala mariborski veliki župan dr. Pirkmaier in upravnik gledališča dr. Brenčič, so končno imele uspeh. Bodočnost mariborskega gledališča, ki je vsled nedostatka dovoljnih kreditov v državnem proračunu že dalj časa se nahajalo v naravnost obupni krizi, katere je vsak hip grozila končati s katastrofo, je sedaj vsaj za silo osigurana. Minister prosvete Pribečević, ki je kazal največji interes za obstoj važnega kulturnega zavoda na severni granici, je zagotovil v vladi kredit 800.000 Din, na katerega je sedaj pristal, uvažujoč v polni meri argumente prosvetnega ministra, tudi

finančni minister dr. Stojadinović. Danes je gosp. finančni minister sporočil ministru prosvete, da je našel pokritje za mariborsko subvencijo ter je o tem obvestil tudi mariborskega velikega župana.

Mariborsko narodno gledališče je s tem rešeno iz obupnega stanja, v katerem se je nahajalo.

DEMARŠA NA DUNAJU RADI GRADCA

Beograd, 2. februarja. p. Povodom dogodkov v Gradcu doznava vaš dopisnik, da bo naša vlada jutri vložila energičen protest pri dunajski vladi. V tem smislu je bil nocoj na dvoru pomočnik ministra za zunanje stvari Marković, ker je dr. Ninčič odpotoval v svoje volilno okrožje.

V četrtek zvečer se vrši volilni shod Narodnega bloka v Unionu

Poostritev konflikta med Grčijo in Turčijo

RADI IZGONA PATRIJARHA KONSTANTINA IZ CARIGRADA. — SOLIDARNOST JUGOSLAVIJE IN RUMUNIJE Z GRČIJO.

Beograd, 2. febr. Danes opoldne je grški poslanik Zamados posetil našega ministra za zunanje stvari dr. Ninčiča, kateremu je sporočil v imenu svoje vlade, da je izgnani carigradski patrijarh Konstantin došel v Solun, kjer namerava sklicati vasseljski zbor pravoslavne cerkve. Dalje je sporočil, da je grški parlament poslal vsem parlamentom sveta protest proti izgonu. Obenem je grški poslanik izjavil, da hoče grška vlada storiti vse korake, ki so ji na razpolago. Grška vlada obtožuje turško vlado, da je z izgonom patrijarha kršila lausnansko pogodbo in da se ta odlik protivi odločeni mešane mednarodne komisije, ki je sklenila, da se patrijarh ne sme izgnati. Protest grške vlade se bo predložil hanškemu razsodišču; ako se turška vlada ne bo udala, se bo Grčija pritožila Zvezi na-

rodov.

Minister za zunanje stvari dr. Ninčič je imel danes konferenco z našim patrijarhom Dimitrijem. Kakor doznava vaš dopisnik je naša vlada sprejela željo grške vlade, da intervenira v stvari ter izrekla, da obsoja turški korak ne samo kot zaveznica in kot prijatelj grške države, temveč tudi v želji, da se zaščiti vrhovni poglavar pravoslavne cerkve. Vprašanje je samo to, kako naj naša vlada diplomatično potem izvrši ta korak, ker s Turčijo nima službenih odnošajev. Definitivna odločitev še ni padla. Zdi se, da bo naša vlada izjavila Zvezi narodov, da popolnoma odobrava odločbo grške vlade in da se z njo solidizirira. Grška vlada se je obrnila tudi na rumunsko vlado, ter je rumunska vlada že obljubila svojo intervencijo.

Polomija gg. Deržiča in Juvana v Kranju

Kranj, 2. februarja. Veliki lepaki po našem mestu so naznanjali za nocoj ob 6. velik shod gg. Deržiča in Juvana ki sta zvalila tudi nosilca tkzv. sporazumaške liste za Maribor, beogradskega profesorja g. dr. Markovića kot govornika iz spekulacije, da jima bo gospod profesor kot Srb in Beograjecan v gorenjski trdnjavi Narodnega bloka omogočil se pohvaliti, da sta imela zbor. Kranj je napram narodnim ljudem vedno ljubeznjiv in gostoluben. Zato so Kranjani radi volje dali na razpolago svoj krasni Narodni dom in so se pripravili, da gredo poslušat drja Markovića. A istočasno so se tudi odločili, da g. profesorja nekoliko podučijo v kako družbo se je dal speljati in za koga ga ljubljanska in mariborska frazverska gospoda pošilja v boj. Gospod Marković je gotovo dober in čestit človek. Narodni Slovenci za poznamo in cenimo se izza časa Friedjungovega procesa, ko se gg. Deržiču in Juvanu še ni sanjalo o njem in ko so današnji njegovi klerikalni hvalalopenci še govorili in pisali o njem da je »velosrbski zarotnik«. Žal da je gosp. Marković politično naiven, površ pa še prav nič ne pozna naših razmer. Njemu torej ne zamerimo, da je prišel v Kranj lovit kaline za Deržiča, Juvana, Kravose in Kozince, pač pa zamerimo tej gospodi, da so dobrega človeka speljali na ta led ter ga ekstra pripeljali v Kranj na nesmrtno blamažo.

Narodni in napredni Kranjčani so prišli torej v precejšnjem številu poslušat. Tvorili so približno 80 odst. vseh navzočih, medtem ko je ostalih 20 — 30 ljudi pripadalo prijateljem g. Deržiča, med njimi večina iz Ljubljane. Po otvoritvi shoda so navzoči seveda zahtevali,

da se izvoli iz srede ogromne večine zborovalcev predsednik. Predlagali so našega zaslužnega župana g. Pirca, ki je prijateljem in nasprotnikom po svoji strogi objektivnosti in lojalnosti nudil vse garancije, da bo po govoru prof. Markovića vsak dobil besedo in da se bo zborovanje vršilo kar najbolj dostojno.

Toda to se žalostnemu ljubljanskemu generalštabu nikakor ni dopadlo in gg. Deržič et. so pričeli živahno protestirati. To je razumljivo, ker bi bili Kranjčani pri vsej uljudnosti prof. Markovića precej dobro informirani o pravem stanju stvari. Mesto shoda se je vsled postopanja Deržičeve družbe pričelo deloma resno, deloma pa bolj šaljivo prerekanje. Prof. Marković je v mučni zadregi gledal ta teater svojih »somišljenikov«, pušil nebroj cigaret in govoril nekaterim stariim znancem, da že 20 let ni bil tako »potegnjena«, kakor danes. »Prijatelj« so mu baje rekli, da je »ves Kranj« za Deržiča, sedaj pa to razočaranje.

Med splošno veselostjo so bratski generalstabilji končno proglasili shod za »zaključen« ter odšli na »zaupni sestanek« k »Novi Pošti«, kjer se jih je kar »trilo«. Baje jih je bilo celo prištejemo 13 Ljubljancem skoraj dva tucata! Ogromna večina zborovalcev je ostala v dvorani, ker pa so Kranjčani svoje kandidature že slišali in je bil zunaj lep večer so z živjo klici na Narodni blok zaključili tamozni shod, ki bi bil lahko za Deržičevo družbo postal jako koristen in podoben, ako ne bi v svoji trni odklonila vsako pametno besedo.

Mi Kranjčani torej nismo hudt, da odhajajo sporazumaši od nas nepoboljšani in da bodo še naprej tlako delali — klerikalnem.

N-čedne mahinacije

Ljubljana, 2. februarja. u. Ker so gg. Ravnik in Tavčar navzlic avtentičnemu poročilu našega lista dali v Mariboru afitirati, da pride jutri na njihov zbor sam minister notranjih poslov g. Maksimović in to celo nekateri ohrasili (!) pozvali, naj pridejo ob 2. popoldne k slovesnemu sprejemu, smo dali po našem beogradskega poročevalcu še enkrat ugotoviti, kaj je na teh dr. Ravnikovih napovedih resnice.

Naša avtentična informacija se glasi sledeče: G. minister se nahaja danes v južni Šviji ter se vrača jutri v Beograd, kamor je nujno pozvan, ker se jutri pričnejo velevažne seje ministrskega sveta, na katerih bodo storjeni dalekosežni sklepi z ozirom na notranjepolitični položaj. Ze za o to ni govora, da bi mogel gospod minister na katerikoli volilni shod, najmanj pa v Maribor, za kar bi — pod predpostavko, da bi tja sploh kdaj nameraval — potreboval najmanj 2 dni časa.

Vodilni funkcionar notranjega ministristva je našemu poročevalcu na njegovo opozoritev, da so po Mariboru razširjeni lepaki, ki napovedujejo Maksimovičev shod, izjavil: To je jedna prosa mistifikacija!

S tem so tudi obsojena nesolidna mahinacije gg. Ravnika, Tavčarja in tovašev.

Dva lepa shoda v bre-žiškem okraju

Na Svečnico je priredil Narodni blok krasno uspešno zborovanje v prostorni g. Janežiča v Zupelevih pri Bizeljskem. Zbralo se je 250 do 300 volitev, po ogromni večini resnih kmečkih mož, ki so z izrednim zanimanjem sledili izvajanjem dr. Pivka, okrajnega kandidata g. Stergarja in njegovega namestnika g. Pečnika. Zborovalci so zlasti burno pozdravljali dr. Pivka, ki postaja

tembolj priljubljen, čim bolj ga blagijo klerikalci in njihovi zavezniki. Govorili so še znani vinogradnik in ugledni posestnik g. Balon iz Bizeljskega, g. Kovarčič iz Kapl ter dr. Stiker in dr. Zdošek iz Brežice. Vsi zborovalci, po večini pristaši SKS, so se razšli s trdnim sklepom, da bodo storili vse, da bo zmaga Narodnega bloka čim lepša.

Zelo lep je bil tudi shod, ki se je vršil sinoči v nabitni polni dvorani Narodnega doma v Brežicah, kjer je poleg dr. Pivka govorilo tudi več drugih govornikov. Shod je tvoril lep kontrast sestanku, ki so ga imeli dopoldne klerikalci v Lipejevem skladišču, kjer so zborovali na zaprtimi vratih in so pustili v skladišče le svoje ožje somišljenike. Boje so kritike.

DAVIDOVIČ SE JE VRNIL V BEOGRAD

Zagreb, 2. februarja. n. Danes je Ljubja Davidovič nameraval imeti v Karlovcu shod, pa ga je policija prepovedala z motivacijo, da ni upanja, da bi se mogel vzdržati mir, posebnar radi dogodkov v zadnjem času, ki so se vršili v Karlovcu ob priliki napada na kapitana Kostića. Ko je Davidovič to zvedel, se je opoldne z dr. Popsom odpeljal v Beograd. Na kolodvoru ni prišlo do nikakih incidentov.

Borza

2. februarja :

CURIE: Beograd 845, New-York 518.10 London 24.855, Milan 21.65, Praga 15.40, Budimpešta 0.0072, Bukarešta 2.70, Sofija 3.75, Dunaj 0.0072.

TRZT: Beograd 38.55 do 39.30, Dunaj 0.0335 do 0.0342, Praga 71 do 71.40, New-York 23.85 do 23.95, Curih 402 do 404, dinarji 38.80 do 39.15, 20 zlatih frankov 92 do 93, zlate lire 461.85.

DUNAJ: Beograd 1154 do 1158, Milan 2064 do 2066, New-York 70.935 do 71.186, Pariz 3854 do 3870, Praga 2104 do 2114, Sofija 512 do 516, Curih 13.695 do 13.715, dinarji 1147 do 1153, lire 2038 do 2062.

Velika narodna manifestacija na Vrhniki

SIJAJEN JAVNI SHOD DR. ŽERJAVE, KLERIKALNA NASILJA ODLOČNO ODBITA.

V nedeljo popoldne je Vrhnika, okrašena z zastavami, pričakovala prihod ministra za šume in rudnike dr. Žerjave. To ni bilo po volji onim, ki mrzijo vsako ustvarjajoče delo in se boje stika vlade z ljudstvom. Zato so se naklatili iz vsega okraja in iz Ljubljane najeti hujkači, da po načrtu razbijajo javni shod, ki ga je sklical Narodni blok v Sokolski dom. Ze v Ljubljani na kolodvoru so se ti ljudje pogovarjali, da gredo na Vrhniko

epokazat dr. Žerjavu.

Ob 3. popoldne pa se je zbrala pred Sokolskim domom velika množica narodnih volilcev, ki so ministra Žerjavo že na cesti burno pozdravili. Zbrana je bila takoj do zadnjega kotička napolnjena, tako da je raztirala tolpa dobila prostora le zadaj v kotu. Predsednik k. o. JDS gosp. Ipavec je otvoril shod, ki je najprej priredil

dolgotrajne navdušene ovacije dr. Žerjavu.

kateri je v svojem govoru najprej otvoril vprašanje odgovornosti za današnji položaj Slovenije in ugotovil, da odgovornost zadene 21 poslanec SLS. V tem so najeti hujkači brez uroda začeli tuliti. Nekaj časa so jih zborovalci mirili, češ, da morejo tudi klerikalci dobiti besedo brez vsake ovire. A njim ni šlo za odkrit razgovor,

njim je šlo za razbijte shoda.

Ko ni nič izdalo priprave, so reditelji pozvali hujkače, naj zapuste dvorano. Ti pa so začeli groziti z gorjučo, a s tem so dosegli ravno nasprotno. A kakor bi trenil,

so frčali klerikalci na cesto.

Stvar je šla tako hitro kakor iz avtomata in je izzvala obči smeh. Nato se je shod v miru ob udeležbi preko 500 volilcev nadaljeval skoro tri ure. Govorili so gg. dr. Žerjav, srečni kandidati Zehal, ki je v poljubnih besedah razložil svoj gospodarski program, kandidator namestnik Ipavec in g. Majer.

Shod je potekel v najlepšem redu in je pokazal, da se vrhniški okraj dobro pripravlja za volilno bitko.

Izbačeni klerikalci so na cesti skušali izvesti male incidente; sin župana Marolta, ki se je vtikal v uradna dejanja okrajnega glavarja gosp. Klobičiča, je bil aretiran in po zaslišanju izpuščen. Klerikalce pa je, čim so videli energični nastop, minilo veselje hoditi v ogenj po kostanj za svoje voditelje. Zato so pobegnili na vse strani in ni bilo nobenih spopadov več. Klerikalci so zopet enkrat videli, da gre njihova moč z naglimi koraki k zasluženemu koncu.

Velik javen shod v Zagorju

V nedeljo popoldne od 9. do pol 12 je bil javen shod JDS v Zagorju ob Savi, kjer je minister dr. Žerjav izvajal program Narodnega bloka. Obnavljal je tudi predač socialna vprašanja. Socialni zakoni so brez efekta, če za njimi ne stoji dobra administracija in kontrola strokovnih organizacij. Krah administracije našega socialnega zavarovanja je popoln in ogroža njegov napredek. Strokovna organizacija delavstva je postala žrtev političnega strankarstva. Za naše razmere je demopolitizacija strokovnega pokreta nujno potrebna, ako hočemo sploh upati na vstajenje strokovnih organizacij. Govornik je obširno obravnaval vprašanje rudarskega zavarovanja. Po prevzetju resorsta za rudnike je stal pred odločitvijo, ali naj da dosežanje elaborate o vprašanju rudarskega zavarovanja in o njegovem razmerju do splošnega delavskega zavarovanja znova odpreti v obliki raznih poizvedb in anket ter s tem riskirati, da se zopet izgubi eno leto, ali pa stopiti na dan z dovršenim činom, ki se v praksi more brzo popraviti. Kritiko od klerikalne strani mora govornik zlasti ogorčeno zavrniti, ker so štirje klerikalni ministri imeli prilike dovolj, da rešijo vprašanje, ko so bili na vladi. Res pa je, da se za sploh niso dotaknili, sedaj pa zabavljajo. Naredba, ki jo je rudarjem dal dr. Žerjav, je mogočen korak naprej, ki ga nihče več ne more zadržati. Kdor je objektivno, bo priznal, da je zopet enkrat JDS bila na čelu akcije socialnega zakonodajstva.

V teku govora je dr. Žerjav zlasti ostro ohsodil klerikalnega kandidata Kremenčarja, ki po zakonitih zborih ščvna za republiko in proti svinčeni kroglami proti monarhiji in državni ureditvi. Ista banda, ki je L. 1914. spravljala ljudstvo v strelne järke, sama pa je sedela doma, hujka danes zopet na enak način. V resnici niti moker cunj ne vzdrži, a igranje z močnimi besedami je zločina izra.

Shoda se je udeležilo tudi nekaj nasprotnikov, ki pa so jih mirna in stvarna izvajanja dr. Žerjave tako pritisnili, da so obmolknili. Nato je govoril g. učitelj Blagajne, ki je v vznešenih besedah pozival na disciplino za Narodni blok.

Tako krasnega in resnega shoda Zagorje še dolgo ni doživelo. Udeležilo se ga je čez 300 mož.

Shodi v kranjskem in logaškem okrožju

V nedeljo in v ponedeljek so se vršili tudi v kranjskem in logaškem okrožju mnogi krasni uspehi shodi. Srečni kandidati dr. Kramer je govoril v Poljanah, neposredno po shodu klerikalnega kandidata dr. Brodarja ter so njegova izvajanja na množične obiskovalce napravila tem globlji utis, ker je g. Brodar na svojem shodu bil odklonil vsak odgovor na vprašanja, kaj je kot poslanec delal in dosegel. Zborovalci, med njimi mnogi pristajali SLS, so glasno odobrvali, da jalo v klerikalnih poslancev trezni slovenski možje ne bodo več volili. Kandida dr. Kramer je med svojim govorom tudi ostro ohsodil poljskega župnika, ki povsem neposlušen napram papežu kot vrhovnemu cerkvenemu poglavarju, s prižnice agitira za klerikalno stranko.

V ponedeljek je govoril dr. Kramer v Starem trgu, v Planini in Hotedražici. Povsod je bila udeležba silna in govornikova izvajanja so bila sprejeta z enotnostjo odobravanjem, ne le od strani pristajalcev, temveč tudi nasprotnikov. Globok utis je napravilo zlasti v Starem trgu, kjer so se shoda udeležili tu-

di vsi odličniki loške kotline z drž. komesarjem g. V. Nikaninovičem na čelu, ko je odločen doseženi pristaj SLS pripovedoval s kakšnim gnusom in odporom je moral kot vojak ubijati srbske žene in otroke in poročila svojih oficirjev in končno priznal, da sedanjí njegov politični oficirji zopet ženejo slovenskega Sloveka v borbo proti lastnim bratom. V vojni ni smel biti neposlušen, toda kot svobodni državljani bo odpovedal pokornost tistim, ki delajo v politiki, kar so avstrijski oficirji delali v vojni. V Planini se je na zboru razmotrivalo zlasti obširno vprašanje in so vsi volilci odobrvali, da bi morali naši obmejni okraji kakor en mož izkazati s tem da vržejo kroglice v drugo skrinico državi svoje znanje, ker se zavedajo, da jih bo branila in ščitila le velika močna, zdrava in enotna Jugoslavija. Enako navdušeno so odobrvali tudi Hotedražici program kandidata Narodnega bloka. Navzoči pristajali SLS so obhvalili, da bodo na večernem zasedanju sestanku klerikalnega kandidata dr. Natlačenega vprašali, če li res on tisti, ki je L. 1914. z ljubljanskega kandelabra hotel nuboje slovenske fante in može, naj veselo in srečno umirajo za Avstrijo. Po shodu je bilo zlečtenih v last Narodnemu bloku nekaj evanilo na Natlačenov sestanek, ki so jih dali pristajali SLS na razpolago. Hotelci so dejali: Vse kroglice v drugo skrinico, a piti ene v klerikalno.

Izmed ostalih shodov sta se posebno lepo obnesla oni v ponedeljek na Jezerskem, kjer je imel zborovanje tudi gosp. Brodar. Klerikalni pristajali so prišli nato na shod Narodnega bloka, kjer so poslušali dr. Rapčeta. Izvajanja govornikova so jih tako presenetila, da so poslali posebno deputacijo h g. Brodarju naj pride odgovoriti in pojasnjevati. Toda g. Brodar je dejal, da je »že vse povedalo in jo naglo odkuril z Jezerskega. To se je, povsem pravilno, tolmáčil kot strahopeten beg pred resnico in za g. Brodarja in SLS bi bilo stokrat lepše, da bi se na Jezerskem sploh ne bil pokazal. Po obeh okrajih se klerikalni kandidati in govorniki skrivajo po »sestankih«, nikjer ne dobivajo volilcev odgovorov na svoja vprašanja, pač pa morajo poslušati pušo zabavljanje in stare obljube, katerim niti teleta ne bi več verjela. Na shod h Narodnemu bloku pa je vsakemu dana svoja beseda in na vsako vprašanje dobi volilcev odgovor.

Shodi Narodnega bloka v konjiškem srezu

V nedeljo in ponedeljek je priredil Narodni blok v konjiškem srezu, kjer se narodnjaki jako pridno gibljejo, štiri krasno uspele shode.

V nedeljo popoldne sta govorila v Konjicah v dvorani okrajne hranilnice kandidati Petelinšek in dr. Reisman iz Maribora. Lepo obiskanemu shodu je predsedoval dr. Prus. Zborovalci so z velikim zanimanjem sledili izvajanjem o pogubonosni politiki klerikalnih voditeljev dr. Hohnjeca in Korosca.

Popoldne je imel Narodni blok shod v sosednji Dražji vasi, kjer dosedaj sploh še nikdar ni bilo naprednega sestanka. Obširna soba Margučeve gostilne je bila nabito polna samih kmečkih volilcev. Predsedoval je posestnik Franc Sattler. V manjši sobi je bilo nekaj klerikalcev, ki so delali med govornika kandidata Petelinška in g. Doležala razne neslane medklice. Ko pa so dobili besedo, da bi povedali tudi uspehe klerikalne politike, so umolkli in pripravljeni izvajanjem dr. Reismana, ki jim je dokazal, da klerikalci od zadnjih volitev niso izpolnili niti ene obljube. Shod je končal z navdušenimi vzkliki dr. Pivku.

V ponedeljek zjutraj je imel Narodni blok še lepši uspeh v Zrečah, kjer je bila zborovalna soba istotako polna kmetov. Shod je otvoril posestniški sin Ivan Verčnik. Kljub pozivu se niti eden od klerikalcev ni upal odslati k besedi, da

bi ovrgel izvajanja govornikov Petelinška, Doležala in dr. Reismana o škodljivosti klerikalne politike za Slovenijo. Zborovalci so se soglasno izrekli za Narodni blok.

Ob dveh popoldne je bil shod v Kunejvi gostilni v Oplotnici. Prostori so bili nabito polni volilcev vseh strank, ki so z izredno pozornostjo vztrajali na več kot tri ure trajajočem shodu. Shodu je predsedoval posestnik Strnad. Klerikalci so poslali občinskega tajnika ki je hotel z medklici motiti sijajno razpoloženje ljudstva, dobil pa je na mestu take odgovore, da se ni upal črhiti niti besede več. Može so glasno odobrvali govor dr. Reismana o klerikalni nedelavnosti v bivši skupščini. Klerikalci se dosedaj v konjiškem srezu niso upali prirediti niti enega javnega shoda. Razpoloženje ljudstva je odločno proti njim. Zanimivo je, da je v Oplotnici odločil svoj občinski mandat dosedanjí vodja SLS, g. Goligranc, ker je sit klerikalnih »farbarij«.

Shodi Narodnega bloka v savinjski in šaleški dolini

V petek je predsedoval shodu Narodnega bloka v Vojniku zdravnik g. dr. Mikul. Govorila sta srečni kandidati gosp. Drosenik in g. Prekoršek. Velika udeležba je tudi v Vojniku pokazala prav zadovoljivo sliko narodne konsolidacije. V soboto se je podal g. kandidati Drosenik v Zavodno pri Šoštanj, kjer je imel tako lep setanek kmetijskih zupnikov, ki se jih je zbralo nad sto iz vsega šoštanjskega okraja. Splošno vlada pripravljenosti, da bo šoštanjski okraj čisto rešil svojo narodno dolžnost. V nedeljo so se vršili trije shodi: Popoldne je predsedoval shodu v Braslovčah gosp. Omčič. Udeležba je bila naravnost krasna. Govorila sta kandidata g. Drosenik in vodja slovenskih obrtnikov, naš stari narodni delavec g. Rehek, dalje dr. Vojniček in dr. Prekoršek. Na Vranskem se je ob 11. zbralo občinstvo iz vsega okraja. Par klerikalnih pobalnikov, ki so nameravali shod motiti, je na krepke besede g. Prekorškega takoj utihnilo. Govorili so gg. Drosenik, dr. Vojniček in predsednik notar g. Prekoršek. Zvečer se je vršil shod v St. Petru v Savinjski dolini v gostilni g. Štrbarja. Dvorana je bila nabito polna zborovalcev. Zborovanje se je udeležilo tudi nekaj pristajalcev drugih strank, ki pa niso upali ničesar ugovarjati. Govorila sta dr. Vojniček in Prekoršek. Na vseh shodih je bil torej obisk prav lep. Povsod vlada enotna volja za Narodni blok.

Shod v Sredšču

V nedeljo 1. t. m. se je vršil krasno uspešen javni shod Narodnega bloka v Sredšču ob Dravi, v prostorih gostilne Zlatič. Pred približno 250 volilci je govoril nekajev listu NR za Mariborsko oblast dr. Ludevit Pivku. Njegov staren govor je bil sprejet z velikim navdušenjem. Prof. Pivku so bile priročne prisrčne ovacije. Za njim je govoril domačin g. Fr. Rožič. Zboru je predsedoval in ga spretno vodil g. J. Zadavec. Enodušno je bilo sklenjeno, da se ne boje brezovni navede našim vrhovnim oblastem g. ministroma Svetozarju Pribečiču in Gregorju Žerjavu. Narod v Sredšču in okolici je po svoji ogromni večini za Narodni blok; to bo najlepše dokazal 8. februar.

Shodi v Ljubljani

V nedeljo in včeraj je imel Narodni blok v Ljubljani tri dobro uspele shode, na katerih je pokazala množičevina udeležba zavednih volilcev, da so napori nasprotnikov v Ljubljani popolnoma brezupni.

V nedeljo ob 10. uri popoldne se je vršil shod v salonu Čišnovarjeve gostilne na Dolženski cesti. Udeležba volilcev je bila zelo velika in so se shoda udeležili tudi mnogi okoličani, zlasti z Barja. Shod je otvoril nadučitelj g. Likozar, nakar je kandidati g. Iv. Mohorič poročal o gospodarskem programu Narodnega bloka. Zatem je govoril mestni gojent dr. Dinko Puc, nakar je dr. Brančič pojasnil sedanje stanje agrarne reforme s posebnim ozirom na razdelitev posestev na Ljubljanskem barju. Pri tej priliki se je ugotovilo, da je ljubljanski škof tretji največji veleposestnik v Sloveniji in da nima klerikalna stranka radi mrtve roke in nešteti cerkvenih posestev nobenega interesa, da bi izvedla agrarno reformo, medtem ko ima demokratska stranka jasn program, da se naj določbe ustave glede agrarne reforme takoj izvedejo.

Nato je član mestnega gerentskega sveta g. Likozar izjavil, da se bo razširil električni vod proti Črni vasi in Igu in da se sedaj nahaja v odločilnem stadiju vprašanje razširjenja ljubljanske elektricne centrale. Tozadevna stavbna dela bodo v 5 mesecih zgrajena in novi stroji v 7 mesecih montirani, tako da bo prihodnje jesen razširjena centrala že obratovala. Pozval je vse posestnike, naj se čimprej prijavijo na magistratu radi porabe električnega toka. Zborovalci so se zelo zanimali za razširjenje vodovoda ter je g. Likozar obljubil, da bo Napredno politično in gospodarsko društvo za šentjakovski okraj podpiralo tozadevne njihove zahteve, da se izvede napeljava zdrave vode na Barje, kakor hitro bo dana finančna možnost. Zborovalci so tudi izrazili željo, naj bi se za izvedbo regulacije ljubljanske skušalo dobiti zadostno državno podporo, da bi se regulacijska dela nadaljevala v večjem slogu. Kar dela danes samo par delavcev, re-

gulacijska dela ne napredujejo, kakor bi bilo potrebno, dasi je regulacija ljubljanske važnega pomena za vse gospodarstvo na Barju.

Včeraj popoldne se je vršil shod Narodnega bloka v Sokičevi gostilni v Trnovem. Shod je bil dobro obiskan. Predsedoval mu je prof. Sič. o program Narodnega bloka pa je poročal kandidat Iv. Mohorič.

Sinoči pa se je vršil shod Narodnega bloka v gostilni pri »Levu« na Gosposveti cesti, ki so se ga v precejšnjem številu udeležili zlasti železničarji. Shodu je predsedoval prof. Jug, nakar je poročal kandidati Mohorič o programu

Klerikalni defraudanti občinskih blagajn

«Slovenec» je zadnji čas večkrat hudo zajeval, ko je zaznal, da je državna oblast tega ali onega klerikalnega veljaka dvignila z županskega stolca. Mi smo mirno prenašali »Slovenčev« divjanje in ga lepo pustili, da se do konca izbruha. Vedeči smo namreč, da tiči za vsako odstavitev župana važen razlog, ki je v klerikalnih občinah običajno zločinske naravi. Poučeni smo bili, da taki župani gospodarijo z občinskim denarijem, kakor da bi bil njihov. Še se sedaj, ko je na krmilu vlada Narodnega bloka se upajo v klerikalnih občinah občinski župani zlasti za revizijo poslovanja brezvestnih županov, proti katerim obstoji opravičen sum nedopustne manipulacije z občinskim premoženjem. Doker so bili na vladi klerikalci, so vse take zločine zakrivali in občinskim tajtom še potuho dajali. Zato se je nepoštenje po klerikalnih občinah, zlasti tam, kjer ni kontrole po neklerikalnih strankah dovolj močna, silno razpisalo. Kako pa tudi ne! Čim ima pravico uganjati korupcijo tigrovskega ministra, če vodstvo stranke pošče največjega korupcionista, da ga postavi za kandidata, zakaj pa ne bi smeli uganjati korupcije klerikalni veljaki na doželi, kjer imajo vsak v svojem kraju sorazmerno vsaj toliko oblasti kot kak tiger v Ljub-

Narodnega bloka. V imenu upokojencev je govoril nadučitelj g. Jezeršek, gosp. Jakša pa je omenil nujnost rešitve stanovanjske bede. Iz vrst zborovalcev so je izrazila želja, naj bi se razširila Cesta na gorensko železnico ter bolje razsvetlila. Govorilo se je tudi o občinskih volitvah, pri katerih mora dobiti občinstvo primerno zastopstvo v občinskem svetu.

Vsi trije shodi so se izvršili v najlepšem redu ter v splošno zadovoljnost zborovalcev.

ljani ali v Beogradu!

Tipičen vzor podeželskega klerikalnega veljaka in župana, ki bivši župan Ivan Gale na Viču, o katerem so pisali in govorili klerikalci, da je bil odstavljen radi svojih »vrlin«. O njegovem županovanju je sestavljeno obsežno revizijsko poročilo. Danes obvestimo javnost samo o tem, da se je pri prevzemanju občinske blagajne od župana Iva na Galeta uradno ugotovil primanjkljaj v znesku 14.000 (štiriina tisoč) Din, ki ga je zagrešil sam župan Gale.

Ko je bil župan Gale dvignjen s svojega županskega mesta, so se na Viču klerikalci, a tudi socialisti čudili zakaj je tega dičnega župana odstranil dr. Balčič. Že sedaj je zadeva toliko pojasnjena, da na Viču menda več ne bo treba donášati luči. Obrekovalci napredne gospodarske stranke na Viču že sedaj laheko vidijo, kako po krivici so dolžili demokrate, da so oni krivi, da je bil Gale odstavljen. Gospod se je sam postavil na sramotni oder, sam zadrnil vrv okoli vratu.

Slučaj viškega župana pa ni edini slučaj klerikalne korupcije z občinskim denarijem, marveč je le mali člen v veliki veriigi klerikalne korupcije, ki jo še bomo po zasluženju brezobzirno žigosali.

Politične beležke

+ Tudi g. Smodej začel med ljudske sleparje. Včeraj je imel v Dobrovi shod g. Smodej, glavni urednik »Slovenca«. Med drugim je rekel: »Kdor ne glasuje za SLS, ni katoličan!« G. Smodej je torej očitno voditelj puntarjev proti papežu. Sedaj pa pomislite: ako ta gospod, ki je duhovnik in čel »Slovenca« na tak način slepari ljudstvo, kako sleparijo še drugi gospodje naš verui narod, ko jim ni treba odgovarjati za svojo pisavol! Daleč smo prišli, da je papeževa beseda »liberalcem« svelejša, nego katoliškim duhovnikom. No, ti itak sedaj tudi sv. Očeta proglašajo za liberalca. . .

+ »Temps« o naših volitvah. »Temps« je prinesel dne 31. januarja interesanten članek o naših aktualnih problemih in naših volitvah. Pravi, da bo naša politična kriza rešena z volitvami v narodno skupščino in smatra za najpovoljnejšo eventualnost, da v novi skupščini dobi večino Narodni blok. Posveča veliko važnost konsolidaciji razmer v naši državi in energičnemu nastopu proti Radiću. Ne dvomi o avtentičnosti obtožbanih dokumentov in prebeteva Radića kot najbolj opasnega boljševiškega eksponenta na Balkanu, kajti Radić je v smislu sovjetskih tendenc začel aktivno orijentirati vse svoje seljaške množice. Razumljivo je, pravi »Temps« na osnovi podrobno citiranih Radićevih ekscesov, da je beograjska vlada v takih obolnostih podvezla proti Radiću stroge ukrepe in da je v ožigled volitvam smatrala za svojo dolžnost, da se posluži zakona o zaščiti javne varnosti in reda. Ako volilni rezultat tokrat ne bi bil odločen, je treba predvideti v kratkem času nov razpust Narodne skupščine. Zeleti je treba, da Jugoslavija najde realno politično stabilnost. To je absolutna potreba ne samo za konsolidacijo kraljevine SHS, temveč tudi zato, da se ohrani mir na Balkanu, kjer bi vsaka disolucija narodne jugoslovenske grupacije povlekla za seboj prekinjanje ravnovesja, realiziranega z zmazo zavetnikov. Jugoslavija je eden izmed nasipov, postavljenih istočasno proti boljševiškim napadom napram centralni Evropi in proti novemu »Drangu nach Osten«. Obči interes zahteva, da bo ta nasip soliden in čvrst na svojih osnovah. — Tako piše o nas — če že hoče »Slovenec« — pravi Herriotov organ, »kakaj Temps« je polotično glasilo francoske vlade.

+ Bora so že opustili. V nedeljo so se v Osijeku vršilo zborovanje republikanskih mirnotvorcev in je glavno govornikovo izpuštil Radićev advokat dr. Trumbić. Zborovanje pa je otvoril njegov kolega dr. Papratković na kratko: »Živila republika! . . . Torej nič več faljen Ima i Marija niti faljen Bog, le še republika, ki je brez Boga zajedničarskim framažonom dika.

+ Kozobrabi pop in bratski sporazum. Čisto slučajno nanese, da n. pr. istočasno štita mariborsko »Stražo« in sušaški »Novi list«. Prva posvečuje kolosalne stolpe evliščinski manifestirali bratskega sporazuma v mariborski klerikalni banki, kjer je Boža Marković blagorval profesorja Ribarića za najbolj častnega klerikalca; sušaški Tomljenovičev organ pa nesramno napada voditelja hrvaških klerikalcev ekozobradskega pona Janka Simranka, ker se je kot enesramen špekulanta drznil na svoj shod v Omišlju povabiti tudi davičlovice. Skratka, kozobrabi pop Simrak deluje po posebnem nalogu proti bratackemu sporazumu z Radićem.

+ Irski voluni na Angleškem. V ponedeljek se je vršila v Londonu razprava zoper dve pred kratkim prijeli osodi, ki sta obdolženi volunstva v prvi Irski. Oba obdolženca sta Irca. Iz pisem, ki so jih našli pri njima, se vidi, da je prvi zbiral važne volatke, drugi na jih je pošiljal na Irsko. Ti podatki so se predvsem nanašali na poskuse na bojni ladji »Monarchus«, ki pa je bila medtem potopljena, in na eksperimente v poskusnem pristanišču v Portsmouthu. Podrobnosti ni bilo mogoče dobiti iz rokega razprave, to pa zaradi ogroženja javne varnosti. O vsehini pisem se varuje strogo tajnost, kar bi jo utegnili nasprotniki izrabiti.

Po svetu

+ Irski voluni na Angleškem. V ponedeljek se je vršila v Londonu razprava zoper dve pred kratkim prijeli osodi, ki sta obdolženi volunstva v prvi Irski. Oba obdolženca sta Irca. Iz pisem, ki so jih našli pri njima, se vidi, da je prvi zbiral važne volatke, drugi na jih je pošiljal na Irsko. Ti podatki so se predvsem nanašali na poskuse na bojni ladji »Monarchus«, ki pa je bila medtem potopljena, in na eksperimente v poskusnem pristanišču v Portsmouthu. Podrobnosti ni bilo mogoče dobiti iz rokega razprave, to pa zaradi ogroženja javne varnosti. O vsehini pisem se varuje strogo tajnost, kar bi jo utegnili nasprotniki izrabiti.

Naši kraji in ljudje

Politična tragikomedija v Unionu

Korošček „manifestacijski shod“ se je pretvoril v največjo polomijo, kar jih dosedaj videla Ljubljana

Za manifestacijski shod, ki ga je SLS sklical v ljubljanski „Union“, so klerikalci odredili najboljše mobilizacijo ne le v Ljubljani, marveč tudi v ljubljanski okolici. Navzlic temu je prišlo v Union samo okoli 1000 ljudi, med njimi mnogo žensk. Dobra polovica udeležencev je bila iz okolice. Kako klaverna je bila udeležba, dokazuje dejstvo, da je bila dvorana zasedena do polovice s stoli, ob otvoritvi pa je bila zadnja tretjina še čisto prazna. Kdor je videl klerikalni nedeljski shod, je obenem videl, kako zelo je SLS v Ljubljani navzlic silni agitaciji nazadovale. Abstinenca pristaev na tem „manifestacijskem“ shodu je tem bolj značilna, ker je bil ljubljanski shod prvi javni nastop SLS za te volitve, a tudi zato, ker je bil naznanjen kot govorni voditelj SLS dr. Anton Korošček.

Shod je otvoril dr. Stanovnik, nato pa je začel govoriti dr. Korošček, ki je uvodoma obžaloval majhno udeležbo. Njegov govor pa je trajal le komaj pet minut. V dvorano je namreč začel takoj po otvoritvi shoda prihajati hrup iz hodnikov,

kjer je bila postirana takozvana „Slovenska narodna straža“, skrita po radijskem vzorcu napravljena bojna organizacija SLS, ki so jo tu predstavljali Orli, klerikalni dijaki in nekateri klerikalni mladeniči iz okolice, oboroženi z gorjanci in boksarji, njih naloga pa je bila, za vsako ceno preprečiti dohod na shod neklerikalcem. Policijske te famozne „Narodne straže“ so bile od važnih vrat pa do vhoda v dvorano silno krepko zasedene, ker se je zadnje dneve pred nedeljo raznesla vest, da se pripravljajo na shod na eni strani komunisti, na drugi strani na Orjunaši. Kako velika korajža je bila pri aranžirjih shoda, je videti izlasti iz tega, da so inž. Kranjec nabili na vrata njegovega stanovanja posebno vabilo na shod. Zato je „Orjuna“ v soboto pozno zvečer izlatala letak, v katerem pozivljajo svoje člane, da se temu vabilu odzovejo, češ, da bodo morla sedaj le dobili odgovor, kaj je z Mussolinijevimi lirami, ko so jih klerikalci očitati našim nacionalistom.

Izzivanje klerikalcev
se je slabo obneslo, zlasti, ker je praksa pokazala, kakšni strahonci in fizarji so klerikalni „stražarji“. Ša moker enje ni bilo treba, pa je skozi njihov kordon v dveh minutah prikorakala na manifestacijski shod 50 mož, broječa četa „Orjunašev“. Med gorjanci in boksarji klerikalnih junakov so si nacionalisti napravili pot z golimi rokami. Komaj pa so se prikazali v dvorani prvi „Orjunaši“, so se začeli burni, ognjevit klici: „Na pomoč!“ „Na pomoč!“ „Glave dol, glave dol!“ Klerikalcev se je v dvorani lotil paničen strah in vsi so mislili, da se sedaj že začne streljanje. Posebna strahopetca sta bila na galeriji dva frančiškana,

ki sta se od divjih klicev klerikalnih zborovalcev tako preplašila, da sta jo hotela pobrisati kar skozi okno galerije, a so se njima k sreči zataknila na oknu preplahni kuti.

Medtem so nacionalisti mirno prikorakali do odra, na katerega je stopil inž. Kranjec in kakih 10 Orjunašev. Dr. Stanovnik, ki se je kot predsednik shoda že precej odstranil od predsedniške mize, se je stiskal v kotu odra, dr. Korošček pa je ves blod in preplašen strel v množico, ne da bi znil beseda. Inž. Kranjec je skušal pomiriti dr. Koroščka s ponovnim zatrjevanjem, da Orjunaši niso prišli razbijati shoda in da hočejo, naj se zborovanje nadaljuje. Inž. Kranjec je dr. Koroščka tudi opotovarjal, pozval, naj nadaljuje svoj govor, vendar pa se dr. Korošček ni pustil prepričati. Ves obupan in tresoč se od strahu, so je raje umaknil za hrbet policijskega komisarja, ki je sam skušal pomiriti zborovalce, da bi se lahko zborovanje nadaljevalo. To se pa ni posrečilo, ker so klerikalci od strahu izmabili vso pamet in so naprej divje kričali.

Inž. Kranjec je medtem stavil na dr. Koroščka naslednja vprašanja: 1.) Kje so Pribežniki stisnjeni? 2.) Kdo je povzročil trbovelske žrtve? 3.) Kdo je denunciral naše brate, da so dolge mesece trpeli v ječah? 4.) Kje so zvezo z Mussolinijem? 5.) Kje so Mussolinijeve lire? 6.) Kdo je inženiral Podnarski incident? 7.) Kdo je mučil Juvana? Dr. Korošček, blod kakor vrt, je grizel ustne ter je izjavil, da ne da na stavljena vprašanja nobenega odgovora. Ko je začela policija pritiskati na Orjunaše, so se končno tudi nekateri klerikalci vsaj nekoliko oimračili, da so začeli psovati. Pravzaprav

edini junak na shodu je bil kaplan Gabrovšek, tajnik SLS, ki se je brez strahu udal v preteno in

napada na Orjunaše. Kaplan Gabrovšek je menda generalisimus figarske „Narodne straže“. Ko so bili Orjunaši še v prostoru pred dvorano in so v metazu tudi zvenketale šipe, je kaplan Gabrovšek dal komando: „Naj naši hitro od zadaj napadejo!“

Kaplan Gabrovšek je bil tudi edini od klerikalcev, ki se je inž. Kranjca osebno lotil. Najprej ga je hotel pahnuti z odra, pozneje pa je v divji jezi pograbil na odru stol ter hotel z njim od zadaj udariti na Orjunaše. Zahvaliti se ima samo prof. Remen in dr. Stanovniku, da sta ga zadržala v zločinem poskusu. Gabrovškova vojska pa se je, prišedši na oder, skrivala za zavesami in kukala izza njih. Ta neprosto voljno humoristična slika je izzvala tudi pri zagrizenih klerikalnih glasno meketanje. Bil je res prizor za bogove!

Klerikalna „manifestacija“, ki se je izpremenila v najklavnejšo polomijo, kar jih je do sedaj SLS sploh kdaj doživela, je bila končana tako naglo, da so bili ob pol 11. vsi zborovalci že na cesti. Iz mučne situacije je rešila dr. Koroščka policija, ki je shod razpustila. V dvorano so prišli tudi orožniki, ki so pozvali navzoče, naj se razidejo, kar so vsi z veseljem in brez najmanjšega obojavljanja tudi storili. Na ulici so klerikalci med seboj govorili: „Ti hudič (inž. Kranjec), da nam je Korošček tako blamiral. Korošček naj se gre pa tud' farbat. Žiber bi bil malo korajže pokazal!“

DR. KOROŠČEK V VARSTVU POLICIJE

Ko se je začela dvorana prazniti, je dr. Korošček naprosil navzočega policijskega komisarja, naj mu da za spremstvo policijskega stražnika. Dr. Korošček je ves trepetal, ko je šel iz hotela „Union“, sprejel pa ga je na Miklošičevi cesti, kjer se je zbrala velika množica ljudi, ogromen krahot, ko so se začeli klici: „TIGRA PELJEJO!“

MANIFESTACIJA ZA PAPEŽA.

Posamezni klerikalci so boječe odgovarjali s klici: „Živio dr. Korošček“. Na

klerikalno izzivanje je odgovarjalo občinstvo s klici: „Živio papež, dol dr. Korošček!“ Dr. Korošček je spremlilo kakih 20 njegovih ljudi izpred Uniona na Poljansko cesto v Marjanišče, njegova bojna garda pa je šla obnavljati korajžo v unionsko klet ter v klerikalno konzumno klet na Kongresnem trgu, kjer so v podzemlju še dolgo čez poldansko uro manifestirali za svoje pretepaške ideje. Razgubili so se potem posamič...

PRED HOTELOM „UNION“

kakor tudi v stranskih ulicah so bili postavljeni oddelki policije in orožništva, ki so stopili v akcijo po razpuščenem shodu ter začeli razganjati občinstvo, da ni došlo do večjih izgrezov. Na ulicah se je pojavila tudi policija na konjih. Mobilizirana je bila sploh vsa policija, da bi ščitila klerikalne „manifestante“, kar se je pa izkazalo kot nepotrebno, ker jim nihče ni nič hotel in nič žalega storil.

VTIS KLERIKALNE MANIFESTACIJE.

Ob 11. dopoldne je bilo že vse mirno v bližini hotela Union. Le tu in tam so stale posamezne grupe ljudi, ki so zbijale šale na račun klerikalne polomije in si pravile žaljive dogodke iz hotela Union. Vtis klerikalne manifestacije na Ljubljano je naravnost sijalen. Vsa napredna Ljubljana se krohota na račun klerikalnih junakov, ki hodijo sedaj okoli s kislimi obrazmi ter govore o nasilju, dasti so izzvali incident v Unionu sami, pozivajoč nacionaliste na korajžo! Vabili so na javni shod

VSE LJUBLJANČANE.

Klerikalni „Stražarji“ so se že v petek hvalili, da so povabili tudi Orjunaše, da jim bodo „že pokazali“. Ko so nacionalisti prišli v dvorano skozi kordon klerikalnih fizarjev in so izjavljali, da ne želijo moliti shoda in le žele govoriti, so jim klerikalci po svoji navadi onemogeli na lavnem shodu svobodo besede. Pokazali so s tem, da se boje javnosti, ker vedo, da svojih klevet o političnih nasprotnikih ne morejo dokazati.

Klerikalna manifestacija se je prevrnila v pravo politično

TRAGIKOMEDIJO.

Tragedija za dr. Koroščka in SLS, komedija za Ljubljancane, ki se klerikalnim fizarjem niso mogli nasmejati, kar jim je ob praznikih prav dobro delo. Star pregovor pravi, da kdor išče tudi najde. Klerikalci so v nedeljo ta nauk preiskovali v Ljubljani, a tudi na Vrhniki in drugod, kjer so izzivali in klicali „na korajžo“.

tičnih raziskovanjih historikov, je to potrdil v celoti.

Organizator sarajevskega atentata je bil učitelj Danilo Ilić, rodom Sarajevčan. Toda ideja za atentat ne izhaja od njega, nego od enega izmed tajnih revolucionarnih krožkov „Mlade Bosne“, čije člani so bili zvečine sodelavci sarajevskih listov „Srpske Riječi“ in „Naroda“. Ti so takoj po vesti o prihodu Ferdinandovem v Sarajevo stopili v zvezo z nekaterimi zanesljivimi svojimi ljudmi v Beogradu izmed t. zv. bosanske emigracije.

Emigranti, mladi in ogorčeni ljudje, kmetska deca, ki so že zgodaj prešli vse peripetije robskega življenja in materialne bede, so navdušeno sprejeli idejo atentata. Sio je edino že za orožje.

Tu je stopil mladim ljudem na pomoč Milan Ciganović, četnik in sam bosanski emigrant. A resnica je, da bi bil sarajevski atentat izvršen tudi brez teh posredniških uslug. Medtem ko se je Principova skupina pripravljala v Beogradu na atentat, je Danilo Ilić na svojo roko izvedel organizacijo zarotniške skupine z mladimi študenti Lazariem Djukićem in tovaršji (med njimi je bil tudi Muhamed Mehmedbašić). To pomeni, da bi bil atentat izvršen, čeprav bi Princip ne bil dospel v Bosno. Atentat je bil neizogiben.

Nekaj tednov pred Vidovim dnem je Princip z orožjem že prišel v Bosno. Preko Drine je prispel po „kanalih“, ki so bili napravljeni med Srbijo in Bosno. Prišel je kakor toliki drugi, ki so z ene ali z druge strani prestopali mejo z revolucionarnimi nameni. Oni, ki so ga na tem potu spremljali, niso mogli niti slutiti, kakšna ideja vodi mladeniča v Bosno, in kakšen čin in koliko žrtev pripravljala.

Istovrsto, kakor Princip, samo na drugem mestu, pri Malem Zvorniku, je prestopil Drino tudi Nedeljko Cabrinović, oni mladi in jetični tipografi, ki je na Vidov dan prvi vrzel bombo proti avtomobilu avstroogrškega prestolonaslednika.

Cim je Franc Ferdinand došel v Sarajevo, je smatral za potrebno, da stori nekaj čisto nediplomatičnega. Ogledaval je Iliče, okičeno s srbskimi in hrvatskimi zastavami, je vzkliknil: „Smenite se zastave! Meni tu niso znani nikakoli Srbi niti Hrvatje! Jaz poznam tukaj samo Bosance!“

Nato je po dovršenih manevrih odredil, da se njegov svečani prihod v Sarajevo izvrši v nedeljo dne 28. junija, na Vidov dan.

V nedeljo je tudi prišel v Sarajevo. Ali še pred njegovim prihodom, zarana zjutraj, je Danilo Ilić razvrstil svoje ljudi po vsi poti, koder je moral po določenem programu priti Ferdinand.

Ob pol 11. v trenutku, ko se je po pravoslavnih cerkvah dovršavalo opelo Vidovdanskim verojem iz tistih stoletij, je prestolonaslednikov avtomobil dospel

„Devojke, katere se ne poroči“ pridejo v Kino Ljubljanski dvor!
? ? ?

do prvega zarotnika, do Cabrinovića. Ta je vrzel bombo, ki je zadela ob naslon avtomobila, ga oprasnila, pa padla na zemljo in eksplodirala, zadela avtomobil s prestolonaslednikovim spremstvom ter ranila nekaj oseb. To je bilo na keju, tedaj, Appelovi obali, današnji obali vojvode Stepe, v neposredni bližini dju-murjskega mosta.

Od ondi je Ferdinand, preplašen in razburjen, oddiral do magistrata, kjer je zvedel detaje atentata. Na povratku, namreč da bi šel po programu po ulici Franca Josipa (danes kralja Petra), je zaželel, da poseti svojega adjutanta, ki je, ranjen od Cabrinovićeve bombe, bil prenešen v vojaško bolnišnico. Toda avtomobil, ki so vozili pred njim, so bili že krenili v ulico Frana Josipa. Na to pot je torej zavil tudi Ferdinandov šofer. Ne nadoma zaustavljen, je šofer hotel obrniti avtomobil iz ulice Frana Josipa na Appelovo obalo.

V tem trenutku je Princip, ki je stal v bližini, ustrelil z brovnikom ter ubil Ferdinanda in njegovo ženo. To se je zgodilo v neposredni bližini Latinskega mosta, ki nosi danes Principovo ime...

Oktober 1914. se je vršila razprava proti atentatorjem v poslopju sarajevskega vojnega sodišča. Nekaj sodelavcev pri vidovdanskim zaroti je bilo obsodjenih na večletno; mladolentiki, med njimi tudi Princip, so bili obsodjeni v ječo do dvajset let in manj.

Že 3. oktobra 1915. so bili na dvorišču sarajevskega vojnega zatvora obsojeni učitelj Danilo Ilić, tuzlanski millionar Miško Jovanović, ki je preiel od Principa orožje, in učitelj Veliko Čubrlović, ki je preskrbel, da se to orožje prenese na varnem do Tuzle.

Vsa trojica je umrla mirno z vzklikom: „Živio narod!“ Ostali sodelovalci so zvečine pomrli po ječah. Izmučeni do smrti Dne 26. januarja 1916. je umrl Nedeljko Cabrinović na Madžarskem; 22. marta 1916. kmet Nedjo Nernović v Möllersdorfu; v oktobru istega leta Trifko Graheč, tretji iz Principove skupine.

Koncem aprila 1917. je izdihnil Lazar Djukić v bližini v Pragi. Poslednji je umrl Gavrillo Princip, divni tragični junak, 29. aprila 1918. pred prvim zvečetom rže in v poslednji vojni pomohi. Ni dočkal, da bi videl uresničenje ideala, za katerega je žrtvoval tako rad svoje mlado, plamteče življenje.

Mariborska Glashena matica v Celju

Celje, 2. februarja.

Mariborska Glashena Matica je obhajala danes s svojim gostovanjem v Celju prvi triumf smotrane kulture dela. Najmlajša posestima Glashene Matice ob naši severni meji je v znanih težkih razmerah in v prav kratkem času ustvarila pevski in godbeni zbor, ki se je lotil že več težkih umetniških kompozicij ter pokazala haš v Dvornem umotvoru „Mitvaški ženini“, kaj premore železna volja, vztrajna disciplina ter ljubezen do lepe pesmi in glase.

Ko je znano Celje in bližnji okoliš našega centra Slovenije, da nastopi Mariborska Glashena Matica 2. februarja tudi z „Mitvaški ženini“ v Celju, so bile vstopnice za prostorno dvorano „Celjskega doma“, kljub temu da so pridali še okrog dvesto rezervnih sedežev, že v enem dnevu razprodane. In danes so prihiteli cele množice ljudstva iz Savinjske in Soške doline od severa in juga ob progi hite železnice, da prisostvujejo tej veliki kulturni prireditvi.

Sprejem dragih gostov iz Maribora na celjskem kolodvoru je bil nad vse prijeten. Za dolgo pred 16. uro se je zbiralo občinstvo pred kolodvorom in končno je bil tudi peron nabito poln. Ko je prispil vlak in so izstopili Mariborčani iz zadnjih vagonov, jih je najprej pozdravil celjski župan dr. Hrnčevič, povdarjajoč veliko kulturno delo, ki ga vrši mariborska Glashena matica ob naši severni meji. Zablical jim je: „Dobrodošli na celjskih tleh!“ Za županom je pozdravil goste v imenu Glashene matice predsednik gosp. ravatelj Gruden, ki je želel, da bi se razvili vnaprej med mariborsko in celjsko Glasheno matice tesnejši stiki. Za celjsko pevsko društvo je pozdravil predsednik strokovni učitelj g. Fink. Nato sta se zahvalila za pozdrave in predsednik pevskega odseka gosp. Arnuš in predsednik Glashene matice g. ravatelj dr. Tomlinšek. Oba sta zlasti povdarjala važno zrodovinsko mislo mesta Celja ter izražala veselje, da gostuje mariborska Glashena matica na osvobodjenih celjskih tleh.

Po navdušenem pozdravljanju zbrane občinstvo so se podali Mitfarji nato v Celjski dom, kjer so se vršili ob 17. koncert. Težke navala kot to pot poslopje, ki je bilo nedavno namenjeno nemški misli, se ni doživelo. Najlepši dokaz, kako potrebo je bilo, da so se njegove prostorne dvorane odpre za našo široko javnost. Tisočglatva množica občinstva odneklejono pozdravila Mitfarje ob njihovem nastopu. Ob aplodni tlišč so zalopneli po dvorani množični akordi, pri vsakokratnem odmoru navdušenje nikakor ni hotelo ponehati. Dva lepa lakovarja v enca, ki sta ju podarila celjska Glashena matica in Pevsko društvo v drugem odmoru, naj bi izražala veliko hvaležnost celjskih društev in vsa občinstva za res prekra-

sen umetniški užitek. Po koncertu so bili Mariborčani še dolgo predmet navdušenih burnih ovacij. Dvorana, se je polagoma izpraznila. Med najodličnejšimi gosti smo opazili na koncertu generalnega konzula CSR g. Beneka iz Ljubljane, pisatelja Moška i. dr. Po koncertu sen je vršila okrog dvesto gostov skupna večerja v mali dvorani Celjskega doma, kjer so se izmenjale priščne napolnice.

Kako pljuvajo na naš rodne svetinje

Zahvala slovenskega kmeta Staneta Vidmarja.

Prejeli smo in objavljamo naslednji dopis, ki govori in pove več kakor bi mogli še tako dolgi članki.

V enem iz zadnjih števil „Slov. Narod“ se je vendar oglašil mož, ki ni mogel dalje tiho prenašati grdih, lažnivih, hi navskih in nad vse podlih obrekovanj, ki padajo na našega narodnega borca, carzanskega junaka dr. Pivka. Kdor ima v sebi še kaj narodnega ponosa, še kaj poštenja in časti in naj je bil — ali je katekerkoji narodne stranke, mora uvideti, da je to najgrši partizanski način častikarja našemu dr. Pivku, ki je posvetil svoji veliki ideji, ne ozirajoč se na nevarnosti in posledice — vse svoje moči. Tudi jaz nisem bil pristaš stranke, koje nosilec je dr. Pivko, vendar moram priznati, da je blatenje našega narodnega borca v narodni misli nasprotujočih listih rodilo haš nasprotno sadove.

Dr. Pivko, že dolgo smo te pričakovali — slednjič si prišel — in zmagal boš, kakor si zmagal nekoč v boju, ki ti ga je narekovala ljubezen do svojega naroda, kojega težnje poznas. Poznas težnje slovenskega kmeta, težnje delavca pa tudi težnje uradnika in trgovca; vemo, da so tvoji nameni dobri kot so bili nekda, da boš pa iste lahko izvršil, bomo pomagali mi — ki ti obljubljamo. Podpirali bomo tvoje delo in se pridružujemo misli dobrovoljcev in izreku Staneta Vidmarja: „In če ne pojde drugače, dragi Pivko, pa strnemo še močnejše vrste in bomo oprali grde in podle madeže, katere po krivem mečejo na tebe lizuni habshurskih peti.“

Hvala tebi, Stane Vidmar, da tako lepo pušvaš našo narodno svetinjo. Zavedaj se, da je ne čuvaš sam, da je čuva s teboj in dobrovoljci tudi slovenski kmet in je bo čuval kakor punčico svojega očesa.

Geslo vsakega zavednega kmeta naj bo: Za onega, ki je v težkih časih vojhanstva in denunciacije brez strahu pred ostrimi posledicami, ki bi lahko nastopile, žrtvoval za svojo vzvišeno narodno idejo vse — storimo tudi mi vse.

Pivko, ne poznas nas in tudi ne mene, a mi te poznamo, poznamo pa tudi tvoje veliko delo in tvoje ideje, katerim se pridružujemo in ti vzklikamo: Le tako naprej in zmaga je zagotovljena! Z onimi pa, ki danes v svoji strankarski zagreznosti, in otroški naivnosti in hudobnem namenu pljujejo na tebe — obračunamo, ko pride čas, da si bodo zapomnili in se naučili čuvati narodne svetinje. — Joško Lah, kmet na Polensku pri Ptuj.

Gorenji članek je tudi najboljši odgovor „Slov. Gospodarju“, ki se zaganja v nas z vso silo, misleč, da je Polensak tako daleč zza gorami, da bo verjel njegovemu živkanju in njegovim vzdihom in pozivom „umirajočega“ feldwebela. — Polenski kmetje.

Daruite za sokolski Taboj!

Dopisi

Dohra pri Celju. Preteklo nedeljo je priredil naš dramatični krožek nacionalno Meškovo dramo „Matic. Dvorana je bila polna, znak ljudskega umevanja in zavestnosti. Domači igralci so bili v popolni zadovoljstvo občinstva z res dobro nastudiranimi vlogami kos težkim momentom. Posebno Milan, g. Hrstelj, župnik, g. Cvikel kakor tudi gđ. učiteljice Berta Plevčak v vlogi Tinke in Marja Vogrine v Silvij. Tudi vsi drugi so pokazali, kako dobri igralski talenti se dolo ravno med podeželskim ljudstvom. Prireditelj je uspešno dobitrako v materijelnem kakor moralnem oziru. Želeli bi bilo, da bi se naši odri malo bolj posvetili enakim nacionalnim prireditvam in ljudstvo vzgajali v ljubezni do svoje domovine ne pa v sovraštvu brat proti bratu. — Volitve se bližajo, zavedamo se tega v polni meri. Naša občina, že od nekadašnjega časa v klerikalnih in nemur-skih rokah bo pri teh volitvah pokazala, da ji je več narod kakor pa koritarstvo klerikalnih hušakaev. Najhujši klerikalni agitator, prejšnji kaplan Hrstelj, ki so mu bili osebni interesi mnogo več, kakor pa blagor in sreča ljudstva. Je užgal sovraštvo proti Srbom in sploh proti vsem kar je bilo narodnega in naprednega. Dobrobrani na bodo pokazali ravno pri sedanjih volitvah takim in enskim klerikalnim hušakačem, da imajo smisel za nacionalno Jurosalavijo in da hočejo sami sebi dobro. Torej proš s klerikalnimi podrepniki, ki nimajo drugega kakor samo usta, polna praznih obljub.

HRASTNIK. Pri našem rudniku je v službi paznik Podlogar ml., ki na nesramen način obrekuje napredne rudarje celo v službi. Ko pride v rov, kjer delajo delavci naprednega prepričanja, jih pozdravi z „Orjuna“ itd. Opozarjamo vodstvo rudnika, da napravi nemudoma red in ukrene tozadevne korake.

Domače vesti

RAZMISLJAJTE!

Pred desetimi leti je po naših krajih najbrutalnejši divjal teror avstrijskih trinov. Ječe so se dneвно polnile političnih osumljencev, na Gradu so zmrzovale stotine »srbofilov«, na Suhem Bajerlu so padale žrtve.

Toda »Slovenec« ni imel besedice za obsodbo teh barbarskih nasilij. V njegovi tiskarni je noč in dan delovala špijunska pisarna »Slovenec« pa je pel slavo avstrijskim generalom in avstrijskim zmagam z refrenom »Srbe na vrbe!«

Dandanes — po desetih letih — piše »Slovenec« o nasiljih, izmišlja kanibalske vesti in pljuje na iste može, ki jim je pred desetimi leti voščil vislice.

Razmisljajte vsi vojni trpinici: pobijanci, preganjanci, stariši in sinovi pokojnikov, kako in kdaj se boste maščevali nad »Slovenčevim« početjem?

Mi vam svetujemo: s kroglico dne 8. februarja!

• Promocija. Na zagrebški univerzi je bil predvčeršnjim g. Adolf Ločnikar promoviran za doktorja vsega zdravilstva.

• Odlikovanja funkcionarjev zagrebške trgovske zbornice. Kralj Aleksander je podelil predsedniku zagrebške trgovske in obrtniške zbornice Vladimiru Arku red sv. Save prvega razreda, podpredsedniku zbornice inž. Carneluttiju red sv. Save 3. razreda, zborničnim tajnikom dr. Fleischerju in dr. Lunačku pa red sv. Save 4. razreda.

• Velik narodni dobrotnik. Vaso Djušković, trgovec v Denveru v Zedinjenih državah Severne Amerike, je poslal našemu ministru narodne prosvete pred letom dni znesek 1.000.000 dinarjev, kateremu je te dni dodal še 500.000 dinarjev v vrhu, da se okrepi njegov fond za vzdrževanje siromašne šolske dece njegovega rojstnega kraja Risanj v Boki Kotorski. Minister Pribežević je narodnega dobrotnika predložil kralju v zaslužen priznanje in odlikovanje.

• Državni gospodarji prosijo ministra za šume in rudnike g. dr. Zerjavo, da bi se njih resolucija glede uvrstitve čim prej mogla rešiti. Nekaterim višjim gospodom tega resorisa so se pri uvrstitvi storjene krivice že popravile, zato smo prepričani, da se bo dalo doseči kaj tudi za nižje uslužbence.

• Naš rojak profesor Pupin v New-Yorku je bil početkom prošlega meseca izvoljen za predsednika ameriškega društva za pospeševanje znanosti. Profesor Mihajlo Pupin je izumitelj važnih aparatov za spopolnilev telefona ter inženjer in profesor na Columbia-univerzi v New-Yorku.

• Smrtna kosa. V ljubljanski splošni bolnici je preminula dne 1. t. m. gospa Amalija Čebular, roj. Grignaschi, tašča odvetnika g. dr. Vlad. Knafliča. Pogreb bo danes ob treh popoldne iz mrtvašnice splošne bolnice k Sv. Križu. — V Spod. Šiški je umrl dne 31. januarja po daljši bolezni g. Franc Vrhovec, p. d. Putar, posestnik in podjetnik. Žalni spreved se bo vršil danes ob 4. popoldne iz Jernejeve ulice št. 47 na pokopališče k Sv. Križu. — V nedeljo je zatisnila za vedno oči Santina Sretinova, absolventinja ljub. trgovske akademije, stara komaj 22 let. Njeno truplo prepeljejo danes ob 4. popoldne iz Gosposvetske ceste št. 6 k večnemu počitku k Sv. Križu. Blag jim spomin, žalujočih naše iskreno sožalje!

• Vprašanje delovnega časa. Povočom začasnih odločitev uveljavljenja uredbe o delovnem času v trgovskih in obrtniških podjetjih ter o odpiranju in zapiranju delavnic je minister za socialno politiko ukrenil, da se to vprašanje reši temeljitje, pravilnejše in trajnejše v duhu zakona. Da se čuje mišljenje vseh zastopnikov zainteresiranih krogov, je minister odredil, naj se čimprej skliče konferenca v svrhu vestranskega pretresanja teh važnih vprašanj.

• Stanje doktorja Krafa se že obrne na bolje, dočim je dr. Grassl že zapustil posteljo. Dr. Krafi je prejel več brzojav od voditeljev nemških strank, med njimi od bivšega nemškega kancelarja dr. Wirtha. Tudi tržaški narodni poslanec Josip Willan je dr. Krafu poslal pozdrave.

• Zanimiva statistika. Neposredno pri sodiščih uporabljenih kolkov. Na samih kolkih vplačalo se je leta 1924, pri okrožnem sodišču v Mariboru 2.009.065 Din, pri okrajnem sodišču 1.337.169 Din, pri sodišču v Dolnji Lendavi 1.099.402, v Ptuj 464.563 Din in pri ostalih sodiščih povprečno okoli 120.000 Din. Vplačani kolki prekašajo daleko izdatke za vso oobse okrožnega in okrajnega sodišča v Mariboru vsleži oboja jeftinilnice za okroglo pol milijona dinarjev, ker vsi izdatki za oboje tuk. sodišče znašajo le 2.833.535 Din. Istotako so dohodki v kolkih pri ostalih sodiščih mariborskega okrožja večji kakor izdatki. Ker se morajo velike zapuščinske in pogodbene pristojbine plačati neposredno pri davkarji v gotovini, se lahko trdi, da ima država o poslovanju sodišč lepe dohodke.

• Družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani pribajajo zelo pogosto prošnje iz obmejnih krajev in iz Prekmurja za mladinske knjige in za knjige za mladino, ki je koli otrsala. Ker je družba že oddala vso svojo zalogo knjig, prosimo rodoljubno javnost, da blagovolj družbi podariti kakih knjig, katerih sama lahko pogreša.

Vaako v to svrhu primerno knjigo bivaletnostjo sprejme C. M. družba v Ljubljani, Narodni dom.

• Nov most čez Kolpo pri Sisku. Pri Sisku so te dni pričela dela za izgradnjo novega mostu čez Kolpo. Fundiranje stebrov hitro napreduje. Gradbeno ministrstvo je za fundiranje dovolilo subvencijo v znesku 3.332.000 dinarjev.

• Izseljevanje iz Jugoslavije. Meseca novembra 1924. se je iz Jugoslavije izselilo 1014 oseb, med temi 1503 naši državljani (1084 moških in 419 žensk). Od skupnega števila naših izseljencev odpada na Slovenijo 61 moških in 21 žensk. Po narodnosti se je v novembu izselilo 850 Slovencev, Srbov in Hrvatov, 426 Nemcev, 205 Madžarov in 22 oseb drugih narodnosti. Izseljencev je bilo 485 v Argentini, 392 v Braziliji, 289 v Avstraliji, 163 v Zedinjene države Severne Amerike, 128 v Urugvaju, 25 v Kanadi, 13 v Chile, 13 pa v ostale ameriške države.

• Izlet na Češko priredila najbrž še letošnja pomlad ali pa v poletju ljubljanska in mariborska JČ. Liga. Izletniki bi obiskali predvsem Bratislavo, Brno in Prago. Češkoslovaško poslanstvo v Beogradu je obljubilo akciji pomoč ter bo predvsem posredovalo pri pristojnih ministrstvih za znižanje vizuma in vozne olatšave. Poskrbljeno bo tudi za primeren cenena prenočišča in prehrano. Ker se je medtem tudi dinar še bolj približal češki kroni, je upati, da izvedba lepega načrta ne bo več tako težavna, kot bi bila n. pr. še lanske leto. Kot se nam poroča, so tudi cene raznemu blagu na Češkem znatno nižje kot n. pr. v Avstriji ali pri nas.

• Iz železniške in obmejne policijske službe. Dragiša Vešovič, doslej v Indiji, je imenovan za komisarja železniške in obmejne policije na Rakeku; Filip Vukmirovič, doslej na Jesenicah, za komisarja železniške komisije v Horgosu; Milan Keser, doslej v Terezinem polju, za komisarja železniške policije v Dravogradu; Veselin Mitrovič, doslej v Virovitici, za komisarja železniške policije na Jesenicah.

• Naši zidarji v Grčiji. Znatno število jugoslovenskih zidarjev in tesarjev je odšlo letos v Grčijo na sezonsko delo. Zaposleni so pri gradnji novih hiš, ozioroma celih kolonij za begunce iz Male Azije, ki še vedno prihajajo v Grčijo. Zidarji in njihovi poslovalci imajo stanovanje in plačo (mesečno), a razen tega še po 8 drahm za delovno oro.

• Prošnja. Krteri človekoljubni rezbarji mojster bi sprejel v brezplačen pouk revnega, gluhoonemega dečka, ki je v vojni izgubil očeta. Deček je star 16 let, je priden, pošten, šolan v gluhoonemnici ter ima izredno sposobnost in veselje za rezbarsko, tako da bi bila res velika škoda za dečka, če ne bi imel prilike izobraziti se v imenovanu umetnosti. Naslov pove iz prijaznosti šol. vodstvo v Soteski, p. Toplice na Dolenjskem.

• Železniška nesreča pri Radetahu. Pri tovarnem vlaku št. 673, ki je odpeljal iz Zidanega mosta ob 15.07, se je včeraj pri stroju prelomila kolezna os na dveh mestih. Stroj se je radi tega sesedel in se je vršil potem promet s prestopanjem. Ekspresni vlak je moral voziti čez pomožno progo Karlovce-Ljubljana, dunajski brzovlak pa čez Čakovce-Pragersko-Maribor. V svrhu očiščenja proge je bil takoj odposlan iz Maribora pomožni vlak. Človeških žrtve ni bilo, materialna škoda pa je znatna.

• Železniška nesreča. Iz Loč pri Poljanah nam pišejo: Smrtno je ponesrečil Mihael Cenc, bivši progovni paznik na progi Poljane-Veliki Lipoglav. Vračal se je po prepovedani poti po prozi in padel pri km 315 šest metrov globoko na zmrzla tla. Nekaj železničarjev ga je dne 26. januarja na polu v službo našel mrtvega pod zapadlim snegom. Obvestil je takoj orožništvo, občinskega župana in njegovo ženo. Pri mrtvecu so našli manjšo vsoto denarja. Govorice, da je imel Cenc pri sebi 30.000 K, so brez vse podlage.

• Smrtna nesreča. Posestnik Josip Furlan na Vrhniki se je pretekli četrtek pozno zvečer vračal domov. Ker so bila hišna vrata že zaprta, je po lestvi zlezal v podstrešje ter v temi padel po stopnicah in si zlomil tilnik. Zdravniki je ugotovili, da je vsled padca takoj nastopila smrt.

• Samomor zaradi nesrečne ljubezni. V Vrzcuro pri Mostaru je prošlo soboto izvršila samomor 22 letna Milica Minak. Vzrok je nesrečna ljubezen. Njen ljubimec je vzel drugo za ženo. Milica si je prerezala žilo dovodnico ter je umrla, še predno je prispela zdravniška pomoč.

• Trdovratna samomorilka. Kot smo že poročali, je v Beogradu neka Malvina Alkalay v obupu, ker se ločena od svojega moža ni smela vrniti k staršem, poskušala izvršiti samomor, a so jo pravočasno še rešili. Pred štirimi dnevi pa je nenadoma izginila brez sledu in so tudi policije izvedbe ostale brezuspešne. Več mladih ljudi pa je v soboto popoldne izpovedalo na policiji, da so videli, kako je skočila preko savskega mosta mlada, elegantna oblečena ženska. Pomagati ji niso mogli. Videli so jo še parkrat v vrtilnih vode, nato pa se je potopila. Policija domneva, da je samomorilka nesrečna Malvina Alkalay. Truplo še niso našli.

• Beg apakev iz beograjskih zaporov. Včeraj okrog četrte ure zarana je uspelo znanima apakema Perli Koljubašu in Riliatu Palicu s tovariši pobegniti iz pre-

iskovalnega zapora beograjskega sodišča. To je apaka družba, ki je zadnje čase s tatvinami in vlomi povzročila milijonske škode, saj je imela kar cela skladišča pokradene robe. Kako je apakev uspelo nemoteno popihati jo iz zaporov, še ni ugotovljeno. Beograjska policija je bila kmalu alarmirana in je obkolila mesto s patruljami.

• Usmiljenim sreem. Marija Fojkar, p. d. Kopačica pri sv. Ožbaltu pri Škofji Loki prosil usmiljena srca, da bi ji pomagali v hudi stiski. Komaj pred enim letom se je poročila, ko je nenadoma navali huda nesreča na njena šibka ramena. Ob času povodnji v polhograjski in hrastniški dolini ji je vzela voda moža, žago, konja, raztrgala in uničila ročno vitno zemljo in gozdove, dne 9. januarja tega leta pa ji je pogorelo še gospodarsko poslopje s krmo, hlev in hišo do tal. Prepričana je sama sebi s 6 tednov starim detelom na milost dobrih ljudi. Prosi nujne pomoči. Darila naj se pošljejo na njenega svaka Janeza Čarman, Hosta št. 2, pošta Škofja Loka.

• Izgubljen denar. Gosp. Miha Bahor, trgovec s kožami iz Kvasice pri Črnomlju, je izgubil 30. januarja 1. v vlaku, ki prihaja ob tričetrti na 8. zvečer iz Mottice v Črnomelj približno 250 Din. Posledni nadleželj doli primerno nagrado. 287

• Absolventi(nje) višje pedagoške šole v Zagrebu naj javijo takoj svoje naslove na »Klub slovenskih sluštelcev v. ped. šole v Zagrebu« VI., pošilni preloine 53, da skupno nastopimo za svoje pravne in materijalne koristi. 257

„Devo'ke, katere se ne poroči“ pridejo v Kino Ljubljanski dvor! ? ? ?

Veliki teatralni ples dne 3. februarja v veliki dvorani hotela »Union« v prid srbovski knjižnici »Aka dem-kega društva in jugoslovnskih tehnikov v Lin. Janis. 270 a

Iz Ljubljane

u— Somišljenike Narodnega bloka za poljanski okraj opozarjamo na shod, ki se vrši danes ob 8. uri zvečer pri »Košaku« v salonu na kegljišču, Krekov trg št. 11. Voileem poljanskega okraja se predstavi kandidat g. Mohorič. Na shodu govori tudi minister n. r. d. dr. Kramer. Somišljeniki vsi na shod!

u— Narodni blok priredi danes v torek, ob pol 8. uri zvečer v gostini Lah (Celarc) v Sp. Šiški shod, na katerem poročata gg. dr. Puc in R. Pustošemšek. Somišljeniki se vabijo, da se shoda udeležijo.

u— Lovski ples, ki se je v nedeljo zvečer vršil v Narodnem domu, je bil nedvomno najbolj obiskana prireditev v dosednji sezoni. Naval v bogato okrašeni Narodni dom, ki je odprl za ta večer vse svoje prostore, je bil si'en, v obeh dvoranah drenj in va'ovanje, da se je v prvih urah komaj dalo vrteti. Prišel je pač na lovsko risanje ves ljubljanski »jagrom« naklonjeni svet; posetil je prireditev tudi minister za šume in rudnike dr. Gregor Zerjav v spremstvu velikega župana dr. Baltiča. Aranžman se je spričo številnega obiska obnesel vrolo dobro, okusni lovski in p'anski kostumi so povečali pestrost družbe in ohil no založene lvske koč v oskrbi ljubljanskih dam so nudile vsega na razpolago. Zato je gotovo tudi gmotni uspeh prav zadovoljiv. Grajati moramo ob priliki rekordnega obiska na lovskem plesu le čudno navado g'edajoče publike, ki v dvorani omeji p'etni prostor na majhen krog, mesto da bi se čimbolj razstopila in pustila plesočim parom čim več plesišča. Tudi svojevoljno preziranje »šiberjev« ob sviranju kola naj se na naših prireditvah opusti. Kolo je na naših plesih in ga ni treba motiti z modnimi poskakovanji, ki jih je itak izven kola dovolji.

u— Slike kraljevske rodbine. Ljubljanske osnovne šole so prejele te dni 80 slik kraljevske rodbine. Za starše šolske m'adine se dobe te slike po 20 dinarjev komad.

u— Zahvala pravoslavne cerkvene občine. Upravni odbor pravoslavne cerkvene občine v Ljubljani se tem potom najtopleje zahvaljuje vsem cenj. damam in gospodom, ki so bodisi z aktivnim sodelovanjem, ali z materielno podporo ter s svojim posetom pripomogli da je letošnja svetosavska beseda uspešna v vsakem pogledu tako odično. — Odbor.

u— Cerkvene tatvine. Zadnje čase so cerkvene tatvine skoro na dnevnem redu. V sredo popoldne je neznan storilec odnesel iz cerkve pri Sv. Petru dva prta, obrobljena s šipkami, istega dne pa je oskrbnica cerkve Sv. Florjana prijavila da sta zmanikali v tamkajšnji cerkvi dve pregrinjali z vdelanimi okraski. Policija je predzdrnuv tati, ki je gotovo v obeh slučajih isti, že na sledu.

u— Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odpora seja v sredo dne 4. februarja ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 19. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12, pritlično.

u— Meso mu je dišalo. Pred nekaj dnevi je neznan storilec ponoči vdrl v skladišče mesarja Antona Novaka na Mesarski cesti. Tat je imel sigurno izoboren apetit, kajti odnesel je 10 kg svežega svinjskega mesa in okrog 24 kg alanine v skupni vrednosti 1000 Din.

u— Ljubljanska podružnica Društva ruskih učencakov v Jugoslaviji izraža svojo globoko zahvalo vsem, ki so izkazali zadnjo čast njenemu prezgodaj preminulemu mlajšemu članu dr. Vladimiru Dolivo - Dobrovoljskemu. Posrebno zahvalo izrekamo družini g. Dragotina Hribarja, ki je s pravo slovansko gostoljubnostjo in krščansko ljubeznijo sprejela krsto v svojo rodbinsko grobnico, g. univ. prof. dr. Jovanu Hadžiju za poslovljni govor, proti Dimitriju Jankoviću, darovalcem vencev in cvetja in ruskemu peskemu zboru za ganljive žalostinke na njegovi zadnji poti. — Predsednik univ. prof. v p. dr. N. Bubnov.

u— Nesreča. Pri izvrševanju službe na gorenjskem kolodvoru, ko je snažil železniške vozove, se je ponesrečil v nedeljo železničar Anton Ziberna iz Šiške. Padel je z nekega voza in si zlomil desno nogo v čenku nad stopalom. Prepričan je bil v splošno ho'nico.

u— Policijske prijave. Od nedelje na ponedeljek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 3 tatvine, 1 prestopok kaljenja nočnega mira, 1 prestopok nedostojnega vedenja, 1 padec z voza, 1 pretep, 7 prestopkov cestnega policijskega reda, 4 prireditve plesa in godbe brez dovoljenja, 1 prestopok nalepljanja lepakov na prepovedana mesta. Aretacije so se izvršile 4 in sicer: 2 radi izživljanja, 1 radi splošnega suma in 1 radi tatvine.

u— Aretirana izziivača. V noči na 2. t. m., okrog pol 3. zjutraj se je vračala z neke prireditve v Mestnem domu večja gruča vinjenih ljudi. Eden izmed njih, sluga Aleks Maks, je pričel na cestni izživati stražnika in kričati: Zivio Radici Zivio republikal Dol s kraljem itd. Stražnik je izziivača samoočebni umevno

u— Predzren vlom. Zadnje čase so tatvine in vlomi v stanovanja zopet bolj pogosti. V noči na 1. t. m. se je splazil nepoznan uzmovč v hišo št. 19 v Gosposki ulici, v kateri se nahaja gostilna »Pod st'elcem«. Tam je odrgal slabo pritrjeno ključavnico od vrat sohe natakale rice Agate Berec in ji ukradel listino s 1100 Din.

u— Ukradena konja. Dne 2. t. m. je ustavil v gostini Novak na Viču posestnik Franc Glavič iz Hrastencev z dvojevrnim vozom. Ko je odšel po opravkih, je skočil okrog pol 2. popoldne na njegov voz na dvorišču nepoznan tujec in se neznamo kam odpeljal. Uvedeno je bilo zasledovanje, ki pa je ostalo doslej brezuspešno. Voz s konjema je vreden 15.000 Din.

u— Odpeljano kolo. V noči na 31. t. m. je vdrl v zaklenjen hlev hiše št. 45 na Tržaški cesti nepoznan zlikovec in odpeljal delavcu tobačne tovarne Ivanu Tavčarju stanujočemu v isti hiši, 3000 Din vredno kolo znamke »Waffenrada«.

Iz Celja

u— Med dr. Pivkomi dobrovoljci je bil, kakor se nam poroča iz Celja, tudi celjski podžupan Drago Gobec. Mož se je pri raznih prilikah s ponosom in največjim spoštovanjem spominjal svojega poveljnika dr. Pivka, ki je bil pripravljen tako junaško žrtvovati svojo rodbino in svoje življenje za ujedinenje svoje domovine. Podžupana Gobca najdemo kot srezkega kandidata za Celjevrantko na kandidadni listi bratskega »nesporazuma«, kojega oficijelno glasilo »Nova Pravda«, da ne govorimo o klerikalni gnojnici, ki jo iziva mariborska »Straža«, na perfiden način napada dr. Pivka kot veleizdajalca. Ali se ne čuti kot mož in narodnjak ter kot navdušen nekdanji dobrovoljec težko prizadetega tudi g. podžupana. Kot »izdajalec« seveda niti za trenutke ne more več biti na »kristalno čisti« listi narodnih socialcev. Videli homo, ali hoče ostati zvest svoj prieteklosti ter varovati težko oskrbeno dobrovoljsko čast na isti način kakor je to storil Stane Vidmar. Ali pa mu je več strankarstvo in demagogija najetih klerikalnih razdiralcev, ki bo doživela dne 8. februarja svojo zaslužen občnoto kazen.

u— Pravoslavna cerkvena občina v Celju je priredila v soboto dne 31. januarja proslavo Sv. Save v veliki dvorani Celjskega doma. Elitni ples je napolnil

Le REIHEL esence

dajo najboljši in najcenejši liker!

prostore z izbranim občinstvom iz vseh celjskih narodnih krogov. Ob prijetnih zvokih neumorno svirajoče mariborske vojaške godbe pod vodstvom kapelnika g. Herzoga se je prav kmalu razvilo neprijetno prijetno razpoloženje. Splošno je iznenadil nastop večjega števila deklic iz dekliškega instituta v Rogški Slatini ob otvoritvi p'esa.

u— Zaključek prvega tečaja na celjskih šolah. Vse celjske osnovne in strokovne šole so zaključile prvi semester v soboto dne 31. januarja. Kljub neugodnim šolskim razmeram — prvi tečaj se je pričel radi škrlatinke še e 1. oktobra in pouk se je moral tudi pozneje iz istih vzrokov za deset dni prekiniti — je učni uspeh na osnovnih šolah prav lep, na meščanskih pa po večini prav zadovoljiv. Srednje dobro je zaključila državna trgovska šola. Ker pa je v drugem tečaju navadno uspeh boljši kot v prvem, je upati, da se bo šolsko leto zaključilo v zadovoljnost staršev in učencev.

u— Obrtniški ples. Tradicionalna prireditve naših prihoditnih krogov pred Svečnico dne 1. februarja je tudi to pot prav lepo uspeša. Vršil se je ples v gostini prostorih celjskega Narodnega doma, ki so bili lepo dekorirani in polni. Opazilo se je tudi mnogo zunanjih obrtnikov. P'adno je sviral oddelek mariborske vojaške godbe. Staro in mlado pa je par ur v pozabljenju na vse brdskosti stanu in življenja rajalo v najlepšem razpoloženju do ranega jutra. Za nep'esa'ce so skrbne narodne dame v prostornih šotorih s prav dobro kap'jico in prigrizkom. Lahko se reče, da je bila ta prireditve tudi letos ena najbolj animiranih v Celju.

Iz Primorja

• Pol stoletja na braniku slovenskega ljudstva. Na letošnji Svečnico je poteklo petdeset let, odkar se je vršil prvi občni zbor političnega društva »Edinost« v Trstu. Primorski Slovenci niso proslavili tega jubileja z zunanjim videzom in slavljen, ampak tiho v svojih srehi. Od leta 1874. do danes so vodili politično organizacijo tržaških Slovencev s sedeži močje: dr. Bizjak, Ivan Nabergoj, Matko Mandič, Ivan Goriup, dr. Rybář in sedanji predsednik »Edinosti« ter zastopnik Slovencev v rimskem parlamentu dr. Josip Willan.

• Poroka. V nedeljo sta se poročila v Trstu g. Ante Gerbec, tajnik političnega društva »Edinost« v Trstu in gđ. Valerija Struk. Mnogo sreče!

• Petindvajsetletnica barkovljanskega svečenika. V nedeljo je slavil tržaški okoliški svečenik mons. Kluder v Barkovljah petindvajsetletnico svojega posvečenja v mašnika. G. Kluder je bil ves čas svojega življenja vzoren svečenik in zaveden Slovenec. Barkovljani so mu na dan jubileja poklonili srebrni kelih.

• Strašen samomor blaznika. Ko je sedela prošli četrtek zvečer družina 44letnega Josipa Hareja iz Zalošč pri Dornbergu pri večerji, je hišnega gospodarja napadla hipna blaznost in mož si je v duševni zmedenosti zaril v prsi nož trikrat zaporedoma. Predno so mu mogli domači prisrkočiti na pomoč, je nesrečnež izdihnil dušo. Samomorilec je imel že večkrat prej napade blaznosti.

• Zepar v pasti. 24letni Naisack Strkal, doma iz Varšave, stanujoč povsod in nikjer, je napadel na nabrežju Madracchio v Trstu zasebnico Gildo Rodelli. Iztrgal ji je iz rok ročno torbico. Napad pa se mu ni posrečil. Prijela sta ga dva finančna stražnika ter ga odvedla na policijo, odkoder je moral v zapor.

• Škok skozi okno bolnišnice v vročici. V soboto se je pripetil v tržaški mestni bolnišnici žalosten slučaj. V oddelku za notranje bolezni je ležal že dva tedna 25letni urar Ivan Hönal. Imel je hudo vročico in okoli tretje ure zjutraj je podlegel njeni izkušnjavi ter skočil skozi okno na ulico, kjer je obležal težko poškodovan. Nekaj ur nato je izdihnil.

Brez posebnega obvestila.

Potrfti globoke žalesti naznanjamo, da je danes po dolgotrajni mučni boleznii previdna s sv. zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspala moja blaga soproga, naša mati, stara mati in teta, gospa

Amalija Čebular rojena Grignaschi

v 70. letu svoje starosti.

Pogreb se vrši v torek, dne 3. t. m. ob 3. uri popoldne, iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Maša zdušnica se bo darovala v četrtek, 5. t. m. ob 10. uri v franciskanski cerkvi.

LJUBLJANA, dne 1. februarja 1925.

Jakob Čebu'ar prof. v pok., soproga in družina Čebular, Širca, Delak in dr. Knaflič.

Iz življenja in sveta

Potres na Madžarskem

V soboto zjutraj je bil na Madžarskem v več krajih precej močan potres. Aparati na potresnem opazovalnišči v Budimpešti so zaznamovali ob 8-07 močan bližnji potres, ki je trajal sedem minut. Največja oscilacija registratorja je znašala 22 milimetrov. Tako močan bližnji potres se ni opazil že dolgo. V Gyöngyösu, Miskolcu in Satoralja - Ujhelyju je bil potres posebej hudi. Občutili so ga tudi v Budimpešti in Gödöllő v bližini madžarske prestolnice.

Hitro si sledeči potresni sunki so povzročili, kar je naravno, veliko vznemirjenje med prebivalstvom. Ljudje so bežali v paniki na ceste. Potres je napravil na mnogih krajih precej škodo. Ponekod so se potrlje hiše in stolpi. Pri tem je bilo ranjenih precej ljudi. Najbolj so občutili potres v Jagru, kjer je trajal več sekund. Vse je drlo na ulice. V uradih so takoj ustavili delo in v šolah so poslali učitelje deco domov. Dimniki so se podirali in strehi je padala opeka.

V Jagru se je ena hiša popolnoma podrli in pokopala pod seboj staro ženo; hudo ranjeno so kasneje izveliki sosedje izpod ruševin. Eden stolpov stare minoritske cerkve se je nevarno nagnil na stran; nevarnost je, da se pri najmanjšem potresu sesuje. Cistercijska cerkev je dobila več nevarnih razpok. Tudi v notranjosti je povzročil potres nekaj škodo. Težki kipi so padli vsled potresa na glavni altar in ga popolnoma razbili. Zelo poškodovani sta tudi gimnazija in realka. Strela železniškega kolodvora se je podrla.

Škodo cenijo na več milijard madžarskih kron. V zvezi s potresom se je ugotovilo, da se je toplota vročela v Jagru zvišala za tri stopinje Celzija. Tudi iz okolice Jagra, iz Andorlaka, Kistallye in Verpeleta prihajajo vesti, da je potres, ki so ga tamkaj močno občutili, napravil precejšnjo škodo.

V Miskolcu je trajal potres pet sekund, ki je povzročil silno paniko, pa nobene škode. Pač pa je potres precej poškodoval nekaj hiš v Satoralja-Ujhelyju, Szerencsu in Szikszu. V Debrečinu so občutili potres ob 8-15, ravno tako v Gyöngyösu.

V Budimpešti so občutili potres nekaj minut po 8. Potresna opazovalnica zaznava, da je bilo ognjišče potresa v okolici Jagra in da ga je povzročilo znaniše madžarske nižave.

Na Dunaju so zaznamovali potres aparatov seizmografskega zavoda ob 8-06 zjutraj. Sunki so bili precej močni, iz česar se da sklepati, da je bil potres oddaljen kakih 400 kilometrov od Dunaja.

Leden vihar v New-Yorku

Dočim ima Srednja Evropa že več mesecev naravnost idealno zimo, kakor je ljudje že prav dolgo ne pominja, divja nad Atlantskim oceanom in na obeh obalah hudi viharji z močnimi padavinami. Na Francoskem, Angleškem, Nizozemskem, v Belgiji in Skandinaviji so bila zadnje čase hula neurja s padavinami, ki so napravile velikansko škodo. Ob vzhodni obali Severne Amerike pa je divjal hud snežni vihar z ledenim mrazom, ki ga ondi imenujejo blizzard. V zadnjem času se je blizzard pojavil še dvakrat in napravil ogromno škodo. New York je zavil v debelo snežno plast, ki so jo le po hudih naporih zopet odpravili. Zmrznilo je že precej ljudi.

V noči od petka na soboto Newyorčani zopet niso imeli mira, ker je ponovno divjal hud blizzard, ki je tokrat besnel z vso silo. S seboj je nosil ogromno množino snega. Ta orkan je bil po podatkih meteorološke stanice najmočnejši od leta 1900 in je prekinil ves železniški, brojski in telefonski promet v bližini pa tudi daljni okolici New Yorka. Snega je padlo toliko, da se vozovi cestne električne železnice in celo nadstropni niso mogli gneti z mesta. Le v sredini mesta se je posrečilo po hudih naporih očistiti ulice za zasilni promet, čeprav je za par ur. Blizzard je znova nanosel silne množine snega, ki so v par urah zopet zasnele za silo očistene ulice. V zunanjih okrajih mesta so nakopičeni veliki snegovi kupi, ki so do šest metrov in več.

Posebnost blizzarda ni toliko njegova ljutost in velikanske množine snega, kolikor njegov trenutni pojav, njegovo včasih večdnevno trajanje in na njegovo silno mraz. Navadna posledica je, da voda, skoraj bi rekli, hlinoma zmrzne. Dostikrat se pripeti, da se sredi gostega snega vsuje z neba debela toča. V soboto so, čim je zavel blizzard, takoj zamrzli vsi kanali v pristanišču. Več ledolomov je skušalo očistiti kanale, da bi naravnili pot parnikom. Naporji so se le deloma posrečili. Strelj reke Hudson je zamrznil cel kup majhnih parnikov, ki prevažajo ljudi z brega na breg. Na teh parnikih in v celi vrsti čolnov je v par minutah obšlo na stotine ljudi. Parniki in čolni, pa tudi mnogo večjih ladij, se ni moglo gneti z mesta, led pa tudi še ni bil tako debel, da bi mogli priti ljudje po njem na suho. Tako so

moral čakati, da jih rešijo ledolomi, ali pa da postane led tako močan, da se po njem rešijo iz neljubega položaja.

Po poslednjih vesteh je blizzard nekoliko ponehal. Vihar divja sicer še dalje, ne sneži pa več tako močno in tudi mraz je precej popustil. Na nekaterih krajih se je led že začel tajati.

Tatvina v avstrijski penezarni

Predstojnik avstrijske državne penezarne na Dunaju, državni svetnik Koch, se je te dni javil na dunajskem redarstvenem ravnateljstvu in je povedal, da je dne 19. januarja izginila iz glavne dvorane državne penezarne denarna vreča, v kateri je bilo tisoč srebrnih šilingov. Ker je delo v penezarni podvrženo strogemu nadzorstvu, je bilo jasno, da ni mogel izvršiti tatvine nihče drugi razen zavodovih uslužbencev. Preiskava, katero je uvedla policija, je kmalu pokazala, da je domneva pravilna. Sum je končno padel na 28letnega delavca Ludovika Wetchyja, ki je na dan tatvine za eno uro izginil iz urada ter je naslednjega dne prispel za dopust, češ, da mu je zbolela sestra.

Wetchy je bil svojčas policaj v Jechavi na Moravskem. V dunajsko penezarno je prišel posredstvom pravnoznane sprave, katerega je dobil v neki občini na Nižnjem Avstrijskem. Moč je veljal za poštenjaka in zanesljivega uslužbenca. Ko pa je prišla na dan tatvina, se je pokazalo, da je stvar v resnici drugačna. Redarstveni agenti so se informirali o Wetchyjevi preteklosti in so doznali, da je bilo pravnoznano sprave prislepčen dokument, kajti Wetchy je bil že večkrat kaznovan radi tatvine.

Detekтиви so se po teh ugotovitvah baš odpravljali na Wetchyjev dom, toda ko so čakali na tramvaj, da se odpeljejo k njemu, jim je prišel osumljenec osebno nasproti. Arretirali so ga na lico mesta. Na policijskem komisariatu je moč priznal tatvino in popisal muke, s katerimi je spravil denar iz penezarne.

Wetchy je navadno prešteval denar in ga spravil v vreče. Dne 19. januarja je imel opraviti s srebrnim kovanjem novcem. Ko so bile vse vreče napolnjene, je tat eno izmikal in jo stlačil v hlačično svoje delavske obleke. Imel pa je smolo. Vreča se je pri potiskanju v hlačično razpadla po šivu in moč se je ustrašil, da je izdal. Počakal je, da so delavke odšle, nakar je iztresel srebrnike v spodnje hlače, ki so bile spudaj zavezane.

Ko so uslužbenci zapuščali penezarno, se je vedel Wetchy zelo zvito. Pretvarjal se je kakor se je dalo in je močno kašljal, da bi priklical zvenketanje ukradenega denarja. Pri izhodu, kjer preiskujejo osebo, so imeli s kašlajočim mužem usmiljenje in so ga prepusili, ne da bi ga natančno pretili. Tako je prišel tat na prosto, kjer se je zopet zbal, da ne bi trakuvi spodnjih hlač popustili. Šel je torej in je denar zakopal na primerenem mestu. Pozneje se je vrnil, izkopal šilinge in jih oddal čez nekaj dni državnim penezarni, kjer je vnovič za srebro papirnat bankovec. Denar je potem zapil z večjo družbo in ko je vse poglaj, se je hotel vrniti na delo. Na tem potu pa ga je dosegla roka pravice.

Wetchy sedi sedaj v zaporu, pametni Dunajčani pa se čudijo, kako je mogel s tolikim trudom ukrasti vrečo srebrnega denarja in ga potem zabiti samo za pijačo.

Obljube dolarje in ukrade dinarje

Juraj Vukajlovič, doma iz Gajeva na donavski ravnini, se je prošli teden peljal v Smederevo, odkoder se je vrnil z ladjo nazaj v Beograd. Na ladji se je srečal z nekim človekom, ki je napravil nanj zelo dober utis. Ta človek ga je pregovoril, da se v Beogradu ustavi skupaj. Vukajlovič je namreč imel namen potovati takoj naprej v Indijo k sestri. Neznane pa ga je prepričal, da je prav, če izstopita v Beogradu in od tam odideta v Zemun, kjer sedeta na vlak in se odpeljeta naprej.

V Beogradu sta južnala in ko sta namočila svoj grli z dobrim vinom, sta se odpeljala proti Zemunu. Na zemunski postaji sta srečala novega neznanca, kateri jima je začel pripovedovati čudne reči. Pravil je, da je bil njegov oče rodom iz Zemuna, odkoder se je v mladih letih peljal v Ameriko. Onstran morja si je nabral veliko premoženje in na svoji smrtni postelji je naročil njemu, svojemu sinu, naj nemudoma gre v domovino in naj razdeli 25.000 dolarjev med ondote siromake. Vukajlovič je bil zelo vesel, da je spoznal tega moža. Vprašal ga ni po imenu, ne iz katerega mesta v Ameriki prihaja. Še bolj pa se je razveselil, ko je slišal, da je pripravljen neznanec iz Amerike plačati njemu in njegovemu znanecu z ladje 2500 dolarjev nagrade, ako mu pomagata razpečati denar med reveže. Vsi trije so sklenili, da se odpeljejo v Indijo, kjer živi Vukajlovičeva sestra in kateri je imel Vukajlovič plačati dolg v znesku 25 tisoč dinarjev.

Trojica je sedla na vlak. Dozvedel Američan je vzel medpotom iz žepa zavojček, v katerem so se nahajali po

njegovem zatrdilu dolarji. Prosil je Vukajloviča, naj mu dovoli denar spraviti v njegovi ročni torbi. Vukajlovič je seveda rad privolil. Američan je položil zavojček v torbico in se razgovarjal s sopotniki.

Kmalu se je vlak ustavil in Američan je prosil Vukajloviča naj mu dovoli, da pogleda v torbico. Pobrskal je po njeni vsebini in torbico zopet zaklenil, ključ pa je izročil Vukajloviču, katerega je ta ponosno spravil v žep.

Tekom nadaljnje vožnje se je neznanec iz Amerike odpravil. Kmalu za njim es je izgubil tudi mož, s katerim se je Vukajlovič sešel in seznanil na ladji. Vukajlovič si ni delal račila odhoda neznanecv nič skrbil, marveč se je mirno peljal dalje in je izstopil šele na cilju v Indiji. Pobasal je torbico z Američanovimi dolarji in s svojimi 25.000 Din. Zareč od veselja in sreče, da ima toliko denarja, je nesel vse skupaj svoji sestri. Izročil ji je ključ in dejal, da bo prijetno iznenađenje, ko bo odprla torbico.

Sestra je odklonila torbico in segla vanjo, privlekla je na dan različne predmete, katere je imel brat v njej, toda o dolarjih ni bilo ne duha ne sluha. Pa tudi dinarjev ni bilo več v njej. Mesto 25.000 Din je ležal v torbiči zmečkan časopis, katerega je prefrizani tat položil v torbico, ko je ukradel Vukajloviču denar.

Vukajlovič ni preostalo nič drugega, kakor da je tatvino naznanil policiji v Novem Sadu, ki sedaj išče storilce. Seveda, sta bila mož z ladje in Američan dogovorjena ter sta lovila prezanjlive žrtve v medsebojnem sporazumu.

Drzno razbojništvo v Čazmi

Iz Čazme poleg Belovara poročajo: Dne 23. januarja ob 8. uri zvečer je bil napaden odvetnik dr. Anton Kešer iz Čazme od tolpe razbojnikov, broječe 25 mož.

Dr. Kešer se je nahajal v svoji vili, ki leži nekoliko izven ljudske naselbine v vinogradu. Poznavajoč nevarnost, ki bi utegnila nastati v sedanjem času pri odprtih vratih, je odvetnik svojo vilo skrbno zaklepal in zapiral. Razbojniki so to vedeli in so se na napad očividno izvrstno pripravili. Počakali so, da je služkinja zvečer šla k vodnjaku po vodo. To priložnost so izkoristili. Sedem maskiranih roparjev je vdrl v kuhinjo, ostalih 18 razbojnikov je ostalo pred vilo na straži. Sedmorica, ki je prodrla v stanovanje, je začela takoj preiskovati sobe in ko je hotela odvetnikova žena klicati na pomoč, je morala umolkneti, ker so ji napadali zagrozili, da jo na mestu ubijejo, če da le glas od sebe.

Tolpa je nato navalila na odvetnikovo ženo in njeno hčerko. Odvetnik se je medtem razgovarjal v zgornjih prostorih vilo s svojim koncipijentom dr. Boškicem. Ker je odvetnik že prišlo star mož (73 let), so razbojniki skušali nespodobiti za odpor mlajšega koncipijenta. Ustrelili so tvakrat proti njemu s puško. Dr. Boškic je padel ranjen na tla. Nato so začeli ropati. Odvetnika so oropali za vse, kar je imel pri sebi. Odprli so omare, pohrali obleko, perilo, denar, dragocenosti in niti posteljnine niso pustili na miru. Potem so vrgli odvetnikovo ženo zanki okoli vratu ter so jo na zadnji vodili iz sobe v sobo in zahtevali, da jim pokaže, kje je denar. Žena se je izgovarjala, da denarja ni v hiši. Odgovor na to pojasnilo je bilo zelo kruto: neki razbojnik je naperil proti njej puško inustrelil. Da se ni pravčasno umaknila, bi bila gotovo obležala mrtva, tako pa je krogla odletela v stran, in razbojniki so se nato podali na nadaljnjo ropanje ter so se pri tem posluževali velike sekire, s katero so odpirali omare in predale.

Ko je tolpa preiskala vso vilo, se je spravila zopet nad starega odvetnika ter zahtevala od njega, da jim da še denarja. Posebno so pritiskali nanj, da bi jim povedal, kje se nahaja njegova blagajna. Ko je dr. Kešer odgovoril, da blagajne nima, ga je eden izmed razbojnikov udaril z revolverjem po glavi. Potem so se roparji spravili nad koncipijenta, ki je ležal na tleh s povezanimi rokami in okrvavljen. Slekli so ga in sezuli ter mu vzeli listino. Ko so bili gotovi, jim je dr. Boškic dejal: »To bi bili lahko dobili tudi brez brutalnega nasilja. Saj veste, da sem revež in da moram skrbeti za ženo in petero dece.« Razbojnik, kateri ga je okradel, mu je nato odvrnil, da obžaluje svoje postopanje, toda se je opravičeval, da spada tako početje k njegovemu poklicu, kajti njegova tolpa, je dejal, je veja slovite Čarugove družbe.

Najbolj zanimivo pa je bilo obnašanje dveh odvetnikovih služkinj napram roparjem. Mlajša služkinja je pozdravila vsakega razbojnika, ki je prišel v hišo, z besedami: »Poljubljam roko«, starejša pa se je v strahu skrila pod velike netke, kjer je počakala, da so razbojniki odšli. Po opravljenem ropu so razbojniki posebilo okoli mize in povečerjali jedi, ki so bile pripravljene na ognjišču.

Dogodek ima tudi svoj tragikomičen epilog. Ko je bil napad končan in so se napadali pripravili na odhod, se je približal pod viho ljubček mlajše odvetnikove služkinje. Začel je milo peti pod oknom ter je s tem razbojnike opozoril na svojo navzočnost. Brž sta se odpravila dva raz-

bojnika in eden ga je slekel do nagega. Revež je moral teči domov v največjem mrazu, kar ni bilo posebno prijetno, če pomislimo, da je njegov dom oddaljen od vile cel kilometer.

Pred napadom na odvetnikovo vilo je ista tolpa izvršila še en napad. Za žrtve si je izbrala 80letnega mlinarja Ivana Smundiča v Suharih blizu Čazme. Tolpa je pretepla starca, njegovo ženo in sina, ukradla 1500 Din in nato odšla dalje. Dogodek je seveda zbudil mnogo ogorčenja v belovarski okolici. Orožništvo se je takoj podalo na delo, da izsledijo zločince.

× Tihotapljanje alkohola s podmorico. Newyorški »Evening World« pravi, da so ameriške državne ladje, ki izvršujejo policijsko službo in lovi-

jo tihotapce prepovedanega alkohola, izvolale, da izkrea neka nemška podmornica, čije posadke obstaja izključno iz Nemcev, redno vsako noč 8000 zabojev viskija na ameriški obali. Podmorski čoln, tako pravijo, vozi med obalo in »brodovišča z rumom«, ki se nahaja zasidrano 50 milj od obale. Znano je, da smejo priti ladje z alkoholom v bližino ameriškega brega, vendar pa ne bliže kot 50 milj.

× Roparski napad v vlaku. V brzovlaku med Szeretom in Nyiregyhazo na Madžarskem je bil napad v noči od četrtka na petek trgovca Oskara Klein. Roparji so ga najprej omamili s kloroformom, potem pa so mu odvzeli listino, v kateri je imel ves svoj denar, nekaj nad 100 milijonov madžarskih kron.

Iz tuje politike

Spreobrnitev francoske levice

Velik patrijotičen govor g. Herriota. — Socijalisti za odločno politiko napram nemški reakciji.

Pariz, 29. januarja. 28. januar je značilen datum v desetmesečni zgodovini francoskega levčarskega kartela, na katerega se opira radikalno - socijalistično ministvo gosp. Herriota. Ta dan so se prvič v tej »novi eri demokratizma, pacifizma in mednarodne pravice« žele iz ust najkompetentnejšega faktorja ministerialne koalicije, samega predsednika vlade, besede sicer zvočne, polne svetega ognja in globoko pametne, ki pa prav malo spominjajo na odresilni »novi čas pomirjenega človeštva«. Stijajni govor, ki ga je gosp. Herriot med napeto pozornostjo in enoslusnim obnavljanjem vladne večine in desne opozicije izrekel v četrtki v poslanski zbornici kaže presenetljivo polobnost s triumfalnimi govorniškim uspehi, ki jih je svoje čase, v velikih dneh »svete edinosti« žele na istem mestu stari Clemenceau, nepomirljivi »tiger« in »oče zmage«. Gosp. Herriot je našel na naslov Nemčije besede, ki zvone, kot da so vzote iz »imperijalističnega« besednjaka njegovega prednika g. Poincaréja.

Poslušajmo: »Naše čete na Renn« je dejal (po splošnem ekspoziciji svoje znanje politike, ki smo ga v ekserpitu že objavili. Op. ur.) predsednik vlade, potem ko je razjasnil, zakaj ni bil izpranjen Köln, »so bistven in žali bogi« za njih pogoj naše varnosti!« Nato je podal vznemirljivo sliko o neposlušnosti Nemčije določam mirovne pogodbe in o njenem stalnem oboroževanju ter vzkliznil:

»Demokracije morajo nadzorovati tradicionalno trdnjavo pruskega imperijalizma, ki ga je obtočil pred svetom že Mirabeau in ki se skuša zopet obnoviti, da se vrže na nas, uboge narode, ki ne želimo nič drugega kot v miru delati.«

»Jaz hočem izpolniti svojo dolžnost in ne bom se oziral na to, kaj si bodo mislili o mojem ravnanju. Na mestu, na katerem stojim, sem prednja straža, ki je zamenjala prejšnje in ki jo pričejo nekega dne nadomestiti drugi.«

»Razorožiti roke ne pomeni ničesar, če se ne razorože duhovi!« In kakšen duh vlada v Nemčiji? Hohenzollernci se vračajo nazaj in na Bavarskem »etiho pripravljajo restavracija monarhije.« »Pazimo, to so besede Herriotove, da z voljimi stopinjami ne pride nazaj eden izmed njih, ki so najsmotnejše odgovor na strašno morijo, kateri smo bili priča!« V mislih mu je bil princ Ruprecht, ki ež nastopa kot praveči kralj v prestolici bavarske republike.

Gosp. Herriot je pacifist, on je demokrat, on vidi nekeje daleč še boječe svetlikanje bodoče velike zarje »Zedinjenih držav Evrope«, toda on ni več slep za tomo reakcije, ki še vedno leži nad Nemčijo:

»Tako se ne sme gojiti, da bi bila na eni strani demokracija, voljna za poštvrtovalnost in spravo, na drugi strani pa bi se za nesigurno in malodušno demokracijo krila tista stara oligarhija krvi in smrti, ki jo homo pobijali tako, kot jo je pobijala francoska revolucija. Zvest plemeniti tradiciji naše revolucije, hočem delati za mir Francije in sveta, toda kot jamstvo za varnost tega miru hočem najprej varnost svoje lastne dežele!«

Velikansko odobravanje je sledilo tem besedam. Vsa zbornica je bila ponorela, če ne štejemo komunistov, med katerimi je zavladala smrtna tišina. Najhujišji nasprotniki s skrajno desnice so skočili k ministrski klopi in so proti roke gosp. Herriotu, da mu čestitajo k njegovemu govoru, prežetemu najčistejšega patrijotizma, ki je pretresel vsa zbornico in ji izvalil klince obžudovanja. Parlament je skoro enodušno sklenil, da se govor nabije po vsej deželi.

Socijalisti so prišli v hudi precep. Kot ubogljivi člani Internacionalne, ki ima srce in ušesa v Berlinu, so se prav težko odločili, da glasujejo za nalepljenje besod, ki bi jih lahko govoril sam volja »reakcijskega nacionalnega bloka«, njihov nekdanji sodrug in poznejši vojni minister in predsednik republike gosp. Millerand. Težko jim je bilo tudi zavoljo svojih nem-

pred posledicami, ki bi nastale, če bi se oni uprli vladi, pregnal vse pomisleke. Neodobravanje Herriotovega govora bi bil enak izstopu socijalistov iz vladne koalicije. Njemu bi sledil neizbežen padec radikalno - socijalističnega kabineta in ustanovitev čisto nove vladne koalicije, v kateri bi bili socijalisti nepotrebni. Ta argument je ohrabil socijaliste, da so kompaktno odobrili besedilo velikega patrijotičnega govora gosp. Herriota in — si ohranili blagodeti vladne stranke. Millerand - Poincaréjev »Nacionalni blok« pa je imel lepo zadoščenje, da so razmere in izkušnje desetmesečnega ministrovanja pripeljale mladostni levil kartel »človečanskega pacifizma« k polnemu nazaranju o iskrenosti in dejanski vrednosti nemške demokracije, kakršnega ima že leta sam »Nacionalni blok« sam.

Izgon patrijarha iz Carigrada

Iz Carigrada prihaja poročilo, da je turška vlada dala kratkomejno izgnati iz nekdanje turške prestolice patrijarha pravoslavne cerkve. Ako je ta vest točna v polnem obsegu, tedaj se s tem odigrava zadnje poglavje onega protigrškega procesa, ki se je pričel v Turčiji s porazom grške armade na maloazijskem bojišču nekako pred tremi leti.

Moramo pa naglasiti, da je treba počakati na točnejše vesti. Zakaj izgon patrijarha iz Carigrada vendarle ni tako enostavna zadeva, marveč bi bil v nasprotju z mirovno pogodbo, sklenjeno v Lausanni med Grčijo in Turčijo pod patronanco antantnih držav. V tej pogodbi sta se domenili turška in grška vlada o medsebojni zamenjavi narodnih manjšin, tako da se Grki izselijo iz Turčije, nasprotno pa se Turki izselijo iz obsega grške države. Grki so se bili ob času sklepanja pogodbe izkušeno že izselili, ker so skoro vsi iz obratne Male Azije pobegnili z grško armado vred, Turki pa so se odlicji pričeli zares izseljevati v prvi vrsti iz južne Makedonije.

Toda pri tej pogodbi se je izrečno napravila izjema glede Carigrada, tako da se Grkom iz Carigrada ni treba izseliti, oziroma jih Turčija odloži ne sme izgnati, razen one, ki so se naselili po l. 1918. Kot kompenzacija za to je bila določba, da mora Grčija še nadalje pustiti turško manjšino v zapadni Trakiji, to je obrežni deželi med dolino Marico in Mosto. In kar je še posebej važno: ta obsejstranska izjema se je napravila baš z ozirom na carigradski patrijarhat. Turki so ga namreč hoteli za vsako ceno odstraniti iz Carigrada, osobito radi tega, ker se je tedanji patrijarh v dobi, ko se je nahajal grški nacionalni ideal po severški mirovni pogodbi na popolnem uresničenju in je val pangrških nacionalnih želja dosegel največjo možnost uresničenja. Dolgo je trajalo, preden se je grški in antantni diplomaciji posrečilo doseči pri Turkih koncesijo, da ostane ekumenski patrijarh še nadalje v Carigradu in z njim ostali carigradski Grki.

Toda v sledenih letih je vendarle ostalo trajno napeto razmerje med patrijarhatom in turškimi oblastmi, osobito ko je an gorska vlada nastopila tako energično zoper glavo muslimanske verske organizacije ter naposled odpravila kalifat in izgnala kalifa. Poprej so nekaj časa Turki hoteli »nacionalizirati« patrijarhat ter so v ta namen silili v osrednje metropolitne pravoslavne Turkov, ki jih je kakih 40.000 v Mali Aziji; znani so napor metropolit, papaza (= popa) Elima, ki se je hotel celo kar z nasiljem polastiti patrijaršije. Toda z izsedbo polastiti ločitev »cerkve od države« se ti poskusi niso več ponovili in ostalo je v Carigradu vse pri starem.

Po mirovni pogodbi bi mogli Turki izgnati patrijarha le v tem slučaju, če bi bil to inozemec, oziroma Grk, priseljen v Carigrad šele po l. 1918. Da bi mogli izgnati patrijarha Carigradca, to bi bilo vsekakor nemogoče ter bi imelo za posledice diplomatske komplikacije. Morda je na novejša šikana Turčije le preslija, da se voli za patrijarha vedno le turški podanik. V tem pogledu je počakati tedaj notančnejših poročil, ki bodo šele dogodek postavile v pravo luč.

Pred par dnevi se je pojavila iz Bakarešta vest, ki je šele sedaj razumljiva, — da je namreč carigradski patrijarh poprosil za dovoljenje, da se naseli v Rumunijo, ako ga izžene iz Carigrada. Kakor pa kažejo zadnje vesti, se je očitvidno premislil in se napotil v Grčijo.

Moderne mestne naprave

MODERNA KLAVNICA, HLADILNICA, PLINARNA IN DVOPLINSKI SISTEM.

Na delovnem programu ljubljanske občine so že nekaj let preuredbe mestne klavnice, hladilnice in plinarne ter gradnja stanovanjskih hiš. Vse te točke zahtevajo nujne izvršitve. Da se pripravijo tozadevni predlogi bodočemu občinskemu svetu, si je ogledala magistratna komisija, obstoječa iz gerenta Josipa Turka, gradbenega direktorja inž. M. Prelovška in klavničnega ravatelja Pestotnika, urede na Dunaju, v Dunajskem Novem mestu in v Gradcu. Iz obširnega poročila direktorja Prelovška posebej omenimo za vsa slovenska mesta, zlasti pa za Ljubljano velevanilne podatke.

KLAVNICA IN HLADILNICE.

Hladilnica velike tržnice na Dunaju uporablja kot hladilni element ogljikovo kislino. Hlajenje se vrši ali z mrzlim zrakom ali z ohlajeno solno raztopino. To drugo je nepraktično, ker povzroča po ceveh sreč, ki se mora odstranjati, kar dela po tleh mokro in nesnaga. Kot pogonska sila se uporablja elektrika. Hladilnice obstojajo iz celice v podzemlju, kamor se meso prinaša in odkoder se odnaša po stopnicah, kar je neprimerno. Tržnica ima tudi zmrazovalnico (s 4 — 8° pod 0). Stroj je montažno je izvršila tvrdka Riedinger iz Augsburga. Hladilnica obstoja že 30 let brez znatnejših popravil in se vsplušnem obnaša zelo dobro.

Klavnica v St. Marxu, zgrajena 1875, obsega hladilnico in zmrazovalnico ter poleg hlevov posamič klavnice za govedo, prašiče, drobnico, dalje prostore za snajenje v ampov in črev. Stroj in vsa oprema je izvršila ista tvrdka. Hladilni element je zupet ogljikova kislina. Hladilnice obstojajo iz več (4 — 8 stopinj pod 0) in hladilnih celic po 4 — 20 m² (2 — 4 stopinje pod 0). Polovica hladilnice je pod in polovica nad zemljo. Tudi tu se prinaša in odnaša meso po stopnicah, kar ni ugodno. Moderni sta je izpilnina črev in garderoba s kopalnicami.

Moderna je klavnica v Dunajskem Novem mestu, zgrajena l. 1917. Obsega poleg raznih klavnic tudi kontumne hleve laboratorije l. dr. Vse klavnice imajo vrhne tere, po katerih se blago odpeljuje v hladilnice. Prašičja klavnica je opremljena s Kaiserjevimi kljukami, da ostanejo prašiči ves čas na njih in potujejo na njih dalje po oddelkih. Živali ni treba privzdigati in prenašati. Živo priženejo iz hlevov po mali rampi v klavnico, kjer jih najprej z udarcem omamijo, nato zakoljejo, potem zvleče v kotel za mavžanje, nato na mizo, da ga očistijo ščetin in nesnage, končno obesijo na kljuko, kjer ga izpraznijo, razseka jo itd. Vsi prostori so tlakovani s šamotom in stene popločane z in pol metra visoko. Hladilnica je zupet po Riedingerjevem sistemu, oprema klavnice pa po sistemu tvrdke Kaiser & Comp.

Klavnica v Dunajskem Novem mestu je precej zastarela in neprimerna, transportna naprava neokretna, hladilni stroji pa so prirejeni na amonjak. Tudi klavnica in hladilnica v Gradcu sta starejši. Klavnica je brez transportnih naprav in dvigala so neprimerna, hladilnica je na amonjak. Dobra je zmrazovalnica (z 10 stopinjami pod 0). V tej hladilnici pa ima jo, kakor na Dunaju in v Dunaj. Novem mestu, izvršno ledarno. Prodaja ledu jim je glavni vir dohodkov. Moderna hladilnica brez ledarne ne more obstojati. Konsum je povsod velik in se ledarne povečujejo.

Iz povedanega izhaja, da Ljubljani treba temeljite preuredbe klavnice, ledarne, zgradbe hladilnice, prenosne parnih kotlov in prašičje klavnice in naprave rampe. Za transport zaklanih prešičev bo uvedel sistem Kaiser & Comp.

PLINARNE IN DVOPLINSKI SISTEM.

S strani ljubljanske občine se čujejo priporočila proti novemu dvoplinskemu sistemu. Centralna plinarina na Dunaju, ki je ena največjih v Evropi, zgrajena nekako pred 40 leti, je urejena na stari sistem. Plin ima 4000 kalorij in je izvršen. Dunajska cestna plinska razsvetljava deluje prav dobro. Pri svetilnikih se uporabljajo avtomatične prižigalne ure. Plin se ogromno uporablja za kurjavo; plinski greli so izvršni in ne povzročajo niti najmanjšega smrada.

Dvoplinski sistem se za splošno uporabo ni obnesel in se ne razširi, ker ima občina dovolj premoga iz Ostrave.

Plinarina v Dunajskem Novem mestu je opustila dvoplinski sistem popolnoma in ima novo moderno napravo za stari premogovni plin. Dovažanje premoga in odvažanje koksa se vrši avtomatično z vse mi pripravami moderne tehnike. Proizvajalne troške plina pokriva prodaja koksa. Izdeluje in prodaja pa se tudi bencol za obč. avtomobile.

Plinarina je stala 40 milijard a. K., ki jih upajo plačati v 4 letih s skupčkom plina, tera, bencola, koksa in odpadkov. Plin ima 4800 — 5000 kalorij. V primeru z našim plinom, ki ima le 3450 kal. in isto ceno, je odstotni za eno tretjino cenejši. Zato ga prav ogromno uporabljajo tudi za kuho in kurjavo.

Gradska plinarina pa je še vedno urejena na dvoplinski sistem. Dvoplin ima 3200 kal., obenem pa premogovni plin 5000 kal. Oba plina se mešata v izmeri 70 odst. dvoplina in 30 odst. premogovnega, kar daje 3800 do 4000 kal. Občinstvo je povsem zadovoljno z njim.

Tudi v naši plinarini se mora doseči vsaj tolik uspeh, kakor ga ima Gradec. Iz angleškega plinskega premoga se doseže plin s 4800 kal., ki da zmetan z dvoplinskim vsaj 4000 kal. Uvesti bo tudi avtomatične vižigalne ure, da se ob dolocen uri vsi plameni prižgo sami. Z izdelavo novih talnih stekel pa se zabrani dostop prahu v notranjost svetiljk.

NOVE STANOVANJSKE HIŠE.

Dunajska občina je že l. 1919. začela graditi male eno in dvo družinske hišice in poskušala vse mogoče, kako bi dobila čim več in čim cenejših novih stanovanj. Sad vseh eksperimentov je bilo spoznanje, da je najbolje graditi stavbe tako solidno, kakor zahtevajo stavniki red in najmodernejši predpisi notranjega komforta. Seveda so take stavbe drage, a le te se sčasoma izplačajo. Obč. svet je našel zelo močan vir dohodkov s stanovanjskim davkom.

L. 1920. je bilo dovršenih 55 hišic s 450 stanovanji in leta 1921. le 13 hišic s 123 stanovanji. Vsa ta stanovanja imajo po 40 — 60 m² talne ploskve ter obsega jo po 1 sobo s kabinetom in pritlikinami. V vsaki kuhinji je vodovod in plinov rechaud. Vsaka stavba stoji za se na Schmelzi.

Obenem pa se je začelo graditi enonadstropne hiše; do konca 1920. leta je bilo gotovih 55 enonadstropnih s 430 stanovanji in l. 1921. še 13 hiš s 123 stanovanji s 40 — 60 m² talne ploskve. Le izjemoma ima tako stanovanje dve sobi.

S l. majem 1922. je občina uvedla stanovanjski davek in kmalu začela z gradnjo štirih večnadstropnih stanovanjskih skupin po najmodernejših načelih estetike in higijene.

Vsako stanovanje ima predprostor, stranišče z izplakovanjem, prostorno kuhinjo, ki je obenem obednica, večjo sobo in kabinet. V kuhinji sta vodovod in plinov rechaud, stropi in stopnišča so iz železobetona.

Posebni magistratni oddelek je nabavljaj ves gradbeni, železni in plekarski material; zgradbe pa so se oddajale po nudnikom očetim potom.

Tako so zgradili n. pr. veliko skupino in prvi del takozvanega Fachsenfeld-

hofa v 12. okraju, štirinadstropnico in troje trinadstropnic v 4. okraju. V 21. okraju, pa se je l. 1922. pričelo s celostanovanjsko kolonijo (štiri eno- in šest dvonadstropnic). Postavil se je tudi novi krasni krematorij.

Tekom l. 1923. je zgradila občina še 2253 stanovanj v poslopih vseh mogočih variacij, nekaj ljudskih kopeli, povečala je klavnico v St. Marxu l. dr.

Celih naselbin je ustvarila troje; to so skupine enodružinskih hišic v štirih tipih. Vsaka hišica ima gospodarsko poslopje in vrt. Stanovanja leže vsa proti južni strani.

Naselbina Hermeswiese v 13. okraju šteje 95 hišic. Vsaka ima predsobo, kuhinjo s pralnico (obenem umivalnica ku-

hinjske posode in kopalnica), dnevno sobo z okroglo 16 m² ploskve in v prvem nadstropju dve spalnici. Gospodarsko poslopje ima hlevček, shrambico in stranišče.

Naselbina v 11. okraju ima 198 enonadstropnih hišic, v 21. okraju pa 99 enodružinskih hišic iz votlih betonskih kamenov.

V 10. okraju so zgradili novo veliko ljudsko kopel za pršne, kadne, zračne in parne kopeli in v bazenu 50 m dolžine in 15 m širine. Strelja je steklena in se poleti odstrani.

L. 1923. je zgradila občina še najmodernejšo sprejemalnico otrok, veliko bolnico, novo mirtvaško vežo itd.

Na splošno željo še danes
Program Elitni
kino Matica
3. februarja

Na zapoved Pompadurke
Lya Mara in Alfonz Fryland.
Predstave ob 3, 1/2, 6, 1/2, 8 in 9 uri.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Torek, 3.: 'Izgubljene duše'. B.
Sreda, 4.: 'Pepehuh'. A.
Četrtek, 5. ob 15.: 'Cyran de Bergerac'. Dijaška predstava. Znižane cene. Izv.
Petek, 6.: Zaprti.
Sobota, 7.: 'Veronika Desentška'. C.
Nedelja, 8. ob 15.: 'Pepehuh'. Mladinska predstava. Izv. Ob 20.: 'Stričkove sanje'. Izv.

Sentjakovski gledališki oder.

Torek, 3.: 'Lopudska sirotica'. D.
Sreda, 4.: Zaprti.
Četrtek, 5.: 'Traviata'. E.
Petek, 6.: 'Prodana nevesta'. Gostovanje g. Eme Destinove. Izv.
Sobota, 7.: 'Smrtina tarantela' in karak-
teristični plesi. P.
Nedelja, 8. ob 20.: 'Don Juan'. Izv.

Ivan Lah: Pepehuh

(Izvirna dramatična pravljica na odru ljubljanske drame.)

Naša mladina je dobila novo igro, pravljico, veselo in zabavno. Vesela je bo in prav nič ne dvomimo, da si zaigrajo po svoje ljubljanski otroci že te dni tegle 'Pepehuh' po vseh dvoriščih in hodnikih. Zakaj Lahova igra ima toliko zanimivega za otroke oči in ušesa, toliko čudnih prizorov in zabavnih tipov, da si jih deca izlaska zopomni in jih kopira. Največja prednost 'Pepehuh' je prav njegova zlatava humoristična, včasih naravno združena s persiflazo ali karikatur, včasih nekoliko osoljena s satiro ali ironijo.

Mi bi si pač želeli še več dovrljnosti v besedišču, a izvršna režija in igralci so itak živahni, sicer ne bogato, a dovolj pisano dejanje izpestrili in prepojili z vsemi možnimi komičnimi domisleki. Lepa, orientalsko pisana inscenacija, plešalke in dobra glasba pa njeno bujnost še stopnjujejo.

Prav dobra misel je bila, prestaviti večino dejanja na kitajski dvor; maske, frizure, kostimi in gestikulacije teh pravljicnih Kitajcev so groteskno zabavne, morala nekoliko operetne, a otrokom bodo prav posebno všeč.

Manjše učinkovito in bogato je dejanje na Pepehuhovemu domu: Pepehuhova igra je privezana na neprestano ležanje na peči, starejša njegova brata nista dovolj individualizirana in prihajajo deco v sobo na igranje je nenaravno in neverjetno. Poleti se otroci počasi igrarajo pod milim nebom in ne tišče v sobo. Večino zabavne igre imata torej tukaj izvršno karakterizirana hlapca (ki bi se

pa dala še diferencirati a la Pal in Patachon, eden kratek in tolst, drugi dolg suhač.)

Nekak avtorjev govornik naj bi bil menda dvorski norec. Po svojem kostumu sicer ne sodi v svojo kitajsko okolico in je stilsko neskladnost. Norec je zaključil modrec, kritik in naj bi bil menda nekak duševni voditelj; a za naš okus govori preveč, težko umljivo in njegov vpliv ostaja nejasen. V dejanje ne poseja in to je slabo. Tu je treba avtorjeve korekture.

Takisto je treba glavnemu junaku, ki stoji povsem pasiven v ozalju, vsaj nekaj aktivnosti. Pepehuh pač ni neumen, nego se le dela omejenega; niti ne more biti resničen lenuh, nego je le po bratih prisiljen, da lenari. Avtor bi bil moral torej Pepehuhu dati priliko, da se pokaže posebno bistroumnega in iniciativnega; v svojem robstvu in ponižanju vzvišene. Šele potem bi bil simbol naroda, ki se je povzpelo do zmage in svobode. Zakaj današnji Lahov 'Pepehuh' ni simbol Slovenec pred osvobodjenjem; brezbržen, neumen in len ni bil naš narod nikoli od Trubarjevih do Cankarjevih časov.

Sicer pa je simbolika v takih otroških igricah sploh prisiljena red in čisto nepotrebnost. Igra naj poudari čim več dejanja, konfliktov in značajev. Tendence, ideje in simboli naj se ponujajo sami, konur se hočejo; nikakor pa se ne smejo vsiljevati. Zato je tisto Pepehuhovo govoranco po železni izreženosti iz razpaganega beba v bleščajočega viteza skrajšati ali popolnoma izbiti. Tiste govorance itak nihče ne razume in je vprilo komično jokajočih dveh hlapcev niti nihče ne more smatrati za resno.

Zelo je obžalovati, da je pajčolanški zastor neverjetno nerodno pomazan z oblački, ki popolnoma zakrivajo nekaj najvažnejših slik. Ali ne gre pri skušanju prav nihče sest v partit? — Tudi pripovedujoča beseda v nenaravno klečeni in šepetani otroki spočetka in koncem igre je odveč. Epike v drami ne sme biti in ni prav nič zanimiva.

Igralec in igralka zaslužijo z večine polno priznanje. Čizav tekst je imel clajca, pa gospoda itak sama ve. So pač še vedno nekateri, ki v uspeh domače igre nikoli ne verjamejo in zato površno memorirajo. Izvršen cesar je bil g. Škrlinšek, ki je imel izborna maske in igro; največji vlogi je predstavljal g. Rogoz z dvorskim norcem; bil je izredno elastičen in skočen ter je delal veletote po tleh kot prvi klovn. Srčkana kitajska princeza z okusno krono je bila gđ. Mira Danilova; žal, da je njena vloga nižna, kar je na školo zanimivosti igre. Vsaj možna ljubljenska drama bi pravljico storila za-

pletenejšo. Posebno dobre komične žarke so krcirali gg. Cesar z dolenski govoročim hlapcem in gg. Povbe in Lipah z volposrečnimi ministroma, karikaturama živih modelov. G. Gregoria je igral znatno naslovno vlogo prav dostojno; želim si le, da svojo bebastost osoli s premetenostjo. Dober kitajski dvornik je gospod Danilo.

Baletne točke so sicer skromne, a umestne in plesalke okusno oblečene. Tehnični aparat pri premijeri še ni funkcionalen točno, a pri reprizi je bil že boljši.

Skerjančeva godba (bajna in plesna) je prav dobra in je zelo ugajala.

Pri reprizi v ponedeljek popoldne je bilo gledališče natlačeno polno mladine, ki je radostno uživala in navdušeno pleskala. Dr. Lah je torej svoj namen dosegel popolnoma in mu čestitamo.

Sentjakovski gledališki oder v Ljubljani je igral v soboto in nedeljo vesoljoro 'Ljubezen in ljubosumnost'. Stvar sama na sebi ni bogve kaj vredna, a je občinstvo prav dobro zabavala. Doktor Moho je predstavljal Gorinšek. Rešil je svojo veliko in naporno vlogo prav dobro, dasi mu je bilo videti, kako šele išče trdnosti na odru. Karabljajlik je bil v rokah g. Podreberška. Njegova vloga, katero je glumil v dijalektu, je izževala burne salve smeha. Dr. Skok (gospod Brilja) je bil utesjen in se ni mogel dostobra izživeti. Sicer je prav dobra moč, a ta vloga mu ni posebno ležala, posebno ne radi nagle govorice. Takisto ni bil na vrhuncu dr. Rogoš. Prav dobre pridobitev za Sentjakovski oder pa pomeni g. Zatreperjeva. Njena igra je vredna vse pohvale. Gđ. Viherjeva je bila v vlogi vdove Ovirkova na mestu, le govorila je prehitro. Nekoliko manj sreče je imela njena hči Pepca, dočim je hišna gđ. Vovkove odgovarjala svoji nalogi. Čela veseloigra pa je, dasi zabavna, vendar preveč narejena. Sentjakobčani, ki so zadnje čase pokrznili dober literaren repertoar, lahko sejejo prihodnjih po čim boljsem komadu kakor je 'Ljubezen in ljubosumnost'. Drugeče pa so se poslužali izborna zabavila in je igra dosegla oba večera popoln uspeh.

Zadnja premijera v Sarajevu. V soboto, dne 31. januarja so igrali na sarajevskem odru tri enodejanske: Čorovičev aktovko 'Ona', slika iz življenja muslimanskih žen, polno vzbojne kolorita; dalje enodejanko 'Poslednji menuet', slika iz francoske revolucije, ki prikazuje zadnji moment kumiranja francoskega plemstva in končno Nušičev aktovko 'Člva lopova'. Režirala sta gg. Hajluškočič in V. Bek. igrali pa so najboljši moški in ženski člani sarajevske drame.

Pevka Destinova v Beogradu. Gostovanje obilne češke umetnice ga. Eme Destinove je izzvalo v Beogradu velikansko zanimanje, za to se ni čudili, da je publika že takoj prvi večer pri 'Madame Butterfly' napolnila gledališko dvorano do zadnjega kotička. Ga. Destinova je pela svojo vlogo z velikim znanjem, s točno profinjeno in z racionalno ekonomijo svojega glasu. Njeno fraziranje je dovršeno, njena dikcija jasna. Vse te vrline so sijajno prišle do izraza, dasi je bila umetnica nekoliko indolentna.

Dimovičev 'Baš čelika' v Zagrebu. — V sredo, dne 4. t. m. imajo v Zagrebu premijero domače Dimovičeve drame 'Baš čelika', kjer nastopi v naslovni vlogi Josip Maričić. Režira dr. Branko Gavella.

Komorni koncert osljiške glashene žole. V nedeljo se je vršila v Osijeku javna produkcija tamonje glashene žole. Gostinci zavražjo so izvajali izključno Beethovenov program.

Spomladanski gosti dunajske državne opere. Meseca marca dospa na Dunaj italijanski baritonisti Battistini, takoj za njim se pripelje Saleschi in za njim obišče avstrijsko prestolico gg. Jos. Schwarz. Vsi trije bodo peli več vlog in se bodo med sabo kosali s svojo umetnostjo.

Anton Žužek:

Protekcija

Oni dan sem srečal ob Ljubljani Maticko. Že od daleč mi je malaj z roko in z obraza mu je sevala gola nevoľja.

— Pozdravljen, Tone, prav, da te dobim v roke, kar odleglo mi bo, če se pred kom iztresem. Huj, ali sem jezen!

— Ali, kaj ti je vendar? Ali so ti na stanovanjskem uradu že zopet obljubili stanovanje?

— Kaj stanovanje? Stanujem pač lahko v Šiški, dokler se baraka ne podere.

Stopila sva ravno mimo krčme.

— Ti, če imaš za pol litra, povabi me tu-le noter in ti povem to storijo.

Pri pol litra dolenske črnine mi je Matičke pripovedoval to-le:

— Veš, zadnjič mi je padlo v glavo, da tako življenje od danes na jutri vseeno nič ni in da bi bilo le boljše, ko bi imel človek takole nekaj fiksnega na mesec, pa sem napisal prošnjo, kupil takšne marke in vlogo propisno opremil.

Nato sem šel k gospé N., saj jo poznaš, njen ugledni gospod mož je bil moj birmanski boter in ona, več, je odličnega dostojanstvenika gospé dobra prijateljica. In so napravile dame tako, da mi je izročila gospa N.

pisemco, s katerim so se mi odprla vrata, za katerimi odločujejo o takih zadevah.

Pisemce mi je kazalo pot k velikemu gospodu. Malo so se mi tresle hlače, ne ljubim potov okoli previsoke gospode in menim, da to ni nič hudega. (Namreč, da so se mi tresle hlače. Le innaška osebnost pripozna, da ji je bilo kdaj plašno.)

Vélikí gospod je pisemce ljubez-nivo prečital in mi je vceli sest. Ti, še cigareto mi je ponudil. Kosovo! In je bil sploh jako priazen. Pogovarjala sva se to in ono in mi je rekel, da se bo za ugodno rešitev moje prošnje zavzel, toplo zavzel, v ostalem, je rekel, da on nima direktno ingerence na to, tu da naj se v svrhu nadaljnjega obrnemo na gospoda vélikiega tajnika (tam so samo vélikí in kvečiem podvélikí). Napisal mi je par besed na listič in nato je vélikí gospod vstal, in če tak stoji, kako bi nas eden še nadalje sedel v klubnjaku; tako sem bil, vidiš, kar naenkrat v predsobi.

Počakal sem torej na hodniku, ker se mi je škoda zdelo za cigareto in nato sem, sedaj že bolj korajžen, poiskal vrata gospoda vélikiega tajnika.

Tudi ta gospod je bil zelo vljuden; posadil me je na stolček, in ko je prečital moj listek, mi je dovolil

cigaretnico. Prižgala sva si Šumadijo. Rečem ti, preden sem bil do polovice gotov s Šumadijo, sem bil že zunaj. Da me bodo vsekakor in prav gotovo upoštevali, da pa moram, in to nemudoma, h gospodu načelniku oddelka za povzgojo zanimanja za mlečne krave, Behačjeva cesta 56, v prvem nadstropju. Tamkaj da je moja prošnja in neko mesto prošjo. Pa da naj se požurim, mi je zabčal.

Preletim torej pol mesta in potrkam ves upchan na Behačjevi cesti. V predsobi je ždel možek, ki me je docela ignoriral in na moje vprašanje je po petih minutah marljivega pisanja v debelih bukvah pogledal nekam v kot in rekel: 'Gospod šef pod-pi-su-jejo!'

Ne veš, kako sem bil na trnju. Morebiti baš predlog za 'mojo' službo pod-pi-su-jejo! Odleglo mi je, ko je stopil iz pisarne mlad gospod v žaketu z akti v roki. In še bolj mi je odleglo, ko je gospod načelnik odložil moj listek in mi pomnil stol. Da bo gotovo gledal, da kaj pozitivnega ukrene zame, da je eno mesto prazno in če se kaj razumem na krave mlekarice. Da bi bilo treba kaj pismenega in dokumente, kolkov ne pozabiti.

Ali prošnja je pri vašem oddelku, gospod načelnik, so mi rekli — — —

pred mesecem sem jo vložil.

— A tako, potem pa kar izvolite k gospodu pisarniškemu ravnatelju. V pritličju, soba 18. Pa mu recite, da ste bili že pri meni in ta listek mu tudi pokažite!

Šel sem dol v pritličje. Gospod pisarniški ravnatelj je malical slane rožičke in ko je prebral moj pasuš, je obilnil prste in potegnil po dolgih, meliranih lasih; če večkrat tako napravi, ni čuda, da so se mu svetili kakor prazni škorenj. — Ja, mhm, kaj čem jaz, prošnji je tu 45 — pet in štirideset, prošnji Kožu! V ostalem — nu, pojdite k gospodu pisarniškemu oficialu Jerini — — —

— Toda jaz — toda gospod ravnatelj — gospod vélikí — — —

— Seveda, seveda, kaj prosim tu-le — na desno, prosim, vrata tri in dvajseta! —

Gospod oficial Jerina je širokopleč mož, prijazenega, obritega lica. Ščipalnik se mu trese in nos se mu potí. Na s klobočevino podloženem stolu sedi in mi take-le govori:

— Vaša prošnja se ne more upoštevati, ker ni pravilno opremljena! —

— Prošnje za vstop v državno službo je opremljati z vsemi potrebnimi dokumenti in ti potrebni dokumenti so našeti v zakonu o proračunskih dvajsetih letih za leto to in to v para-

grafu 675., točka rimska pet, arabska dvajset, črki v in g. Da, tam so vsi potrebni dokumenti našeti, gospod Kožu. Vi pa niste priklopili predmetni prošnji prvič: spričevala o brezmadežnem vedenju, drugič: spričevala o cepljenju in prijetih kozah — — —

— Če je tako, gospod oficial, si pač koze in spričevala, pardon, spričevala o kozah preskrbim in vam jih prinesem — in vélikí gospod — — —

— Prosim! Predmetno prošnjo je poslati z našim tozadevnim poročilom na naslov, odkoder smo jo prejeli v rešev in vi jo že se dobite v roke, kjer ste jo pač vložili, ali pa vam dološite uradno vabilo v zmislu našega poročila. Tako je uradna, predpisana pot vaše prošnje. Takole čez kakih šest tednov jo boste že imeli, takrat seveda bo tale služba že oddana. No, jo bom že aserviral, vašo prošnjo, kadar jo zopet dobim nazaj. Enkrat bo že zopet kaj, saj imate protekcijo — — zdravo, živio, gospod Kožu! — — —

No, in sedaj sem nazaj, ali majka zna! Tone, ali maš še za pol?

— Na jezo ni dobro piti.

In sva šla z Matičkom. Pred Presernom so se solnčili postrežki in ves trg se je kopal v svetlobi.

